

МОБИЛНОСТ

E-MAIL: CONTACT@MOBILNOST.MK

WWW.MOBILNOST.MK

БРОЈ 97, МАЈ 2021

**НАСТАН ЗА ПОДИГАЊЕ НА СВЕСТА ЗА МУЛТИПЛА
СКЛЕТОЗА, ПАРАПЛЕГИЈА И ДИСТРОФИЈА**

**РАБОТНА СРЕДБА СО МИНИСТЕРКАТА
ЈАГОДА ШАХПАСКА**

**ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА КОМПАРАТИВНА
АНАЛИЗА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ
НА ЛИЦА СО ПОПРЕЧЕНОСТ**

**ЈАВНА РАСПРАВА ЗА ИЗМЕНИ
НА ЗАКОН ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА**

МОБИЛНОСТ

ГЛАСИЛО НА НАЦИОНАЛНИОТ СОЈУЗ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

Издавач:
МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

Уредувачки одбор:
Главен и одговорен уредник:
Бранимир Јовановски

Одговорни уредници:
Митко Фидановски
д-р Нико Јанков

Издавачки совет:
Бранимир Јовановски
д-р Нико Јанков
Елица Трпковска
Стеван Ангелески
Буран Бала
Дејан Горгиевски
Велибор Јакимовски
Дивна Таневска
Михајло Михајлов
Горан Здравков
Горан Војновски

Лектор:
Валентина Бачваровска

Адреса:
Национален сојуз на
лица со телесен инвалидитет
Мобилност Македонија
Ул. „11 Октомври“ бр. 42/а – Скопје
Тел: (02) 3 211 280

Жиро сметка:
300000000106445
Комерцијална Банка

Печатено во 1200 примероци
Излегува тримесечно
Број 97, Мај 2021
Со решение бр. 01-483/2 од
16.05.1994 год. весникот
„Феникс 86“ е запишан
во регистарот на весниците

Дизајн и компјутерска подготвока
Далибор Јовановски

Печай:
„Фокус принт“ – Скопје

Весникот е бесплатен.

• СОДРЖИНА	
• ЗБОР НА УРЕДНИКОТ	2
• ОДРЖАНИ СЕДНИЦИ НА УПРАВЕН ОДБОР И НА РЕДОВНО ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА	3
• ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ КОВИД-19 ЗА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ: ИНТЕРВЈУ СО ПРОФ. Д-Р НИКО БЕКАРОВСКИ	4
• ЈАВЕН ПОВИК ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕ ЗА РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВА ПЛАТЕНИ КАКО ЦАРИНСКИ ДАВАЧКИ, ДАНОК НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ И АКЦИЗА ЗА НАБАВКА НА ПАТНИЧКИ АВТОМОБИЛ ЗА 2021 ГОДИНА	6
• ЈАВНА РАСПРАВА НА ТЕМА: ПРЕДЛОГ-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	7
• ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА КОМПАРАТИВНАТА АНАЛИЗА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧНОСТ	8
• РАБОТНА СРЕДБА СО МИНИСТЕРКАТА ЈАГОДА ШАХПАСКА	10
• РАБОТНА СРЕДБА НА МОБИЛНОСТ-МАКЕДОНИЈА СО СОВЕТНИЦИТЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ВЛАДАТА НА РСМ	11
• НОВИНИ ВО ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА СООБРАЌАЈОТ НА ПАТИШТАТА И ЗАКОНОТ ЗА ПРЕКРШОЦИ	11
• МОБИЛНОСТ-МАКЕДОНИЈА НА РАБОТИЛНИЦА: „ПРОТИВ СТЕРЕОТИПИ И ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ИНКЛУЗИВНО МЕДИУМСКО ИЗВЕСТУВАЊЕ“	14
• ИНТЕРВЈУ ЗА ТВ АЛФА	14
• XXVI ЛИТЕРАТУРНИ СРЕДБИ НА ЛИЦАТА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА	16
• 25 МАРТ – ДЕН ЗА ПОДИГАЊЕ НА СВЕСТА ЗА ЦЕРЕБРАЛНАТА ПАРАЛИЗА	17
• МОБИЛНОСТ-МАКЕДОНИЈА ИЗДАДЕ ЗБОРНИК НА ЛИТЕРАТУРНИ ТВОРБИ 2010-2019 СО НАСЛОВ „АЈДЕ ДА ПИШУВАМЕ“	17
• КОНСТИТУТИВНА СЕДНИЦА НА НОВИОТ СОСТАВ НА НКТ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА НА ООН ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ	18
• ОДРЖАН НАСТАН ЗА ПОДИГАЊЕ НА НИВОТО НА СВЕСТА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ЛИЦАТА СО МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА, ПАРАПЛЕГИЈА И ДИСТРОФИЈА	19
• ГОСУВАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА ВО УТРИНСКА ПРОГРАМА НА ТВ СИТЕЛ	21
• ПРОЕКТ ИНКЛУЗИВНИ ИГРАЛИШТА ИНКЛУЗИВНО КАТЧЕ ВО ОУ „СТРАШО ПИНДУР“ ВО СКОПЈЕ	22
• РАБОТИЛНИЦА ЗА ИНКЛУЗИВНО НОВИНАРСТВО ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА МИМ И НСИОМ	23
• УТРИНСКИ БРИФИНГ НА СЛОБОДНА ТВ	25
• НАЦИОНАЛНА РАМКА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА ПРИМЕНАТА НА КОНВЕНЦИЈАТА НА ООН ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧНОСТ	26
• ЗАПОЧНА РЕАЛИЗАЦИЈАТА НА ПРОЕКТОТ ПРИСТАПНИ ТРОТОАРИ ВО КУМАНОВО	26
• МОБИЛНОСТ-КОЧАНИ ДЕЛ ОД РАБОТИЛНИЦАТА „ПРАВАТА НА РАНЛИВИТЕ ГРУПИ ВО МЕДИУМСКАТА ОБЛАСТ“	27
• АКТИВНОСТИ НА МОБИЛНОСТ-БИТОЛА ВО УСЛОВИ НА КОВИД -ПАНДЕМИЈА	27
• ГОДИШНА СРЕДБА НА КРЕАТИВНАТА РАБОТИЛНИЦА СО ПРИЈАТЕЛИТЕ ВО АСАМАТИ	28
• АЛТЕР ТРИП – КОНЕЧНО!	29
• 33 ГОДИНИ МОБИЛНОСТ-БИТОЛА	29
• НАГРАДНА ИГРА	30
• 3 ДЕКЕМВРИ – МЕЃУНАРОДЕН ДЕН НА ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ	31
• НАБАВКА НА АДАПТИРАНО ВОЗИЛО ЗА ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ ОД ОПШТИНА БИТОЛА	31
• ПРОМОЦИЈА НА ПРИСТАПНОСТА ВО ОПШТИНА БИТОЛА	32
• ДОНАЦИЈА НА ЦРВЕН КРСТ И УНИЦЕФ ЗА МОБИЛНОСТ-БИТОЛА	32
• УПРАВЕН ОДБОР И СОБРАНИЕ НА МОБИЛНОСТ-БИТОЛА	33
• ПРОГРАМА ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА НА ОПШТИНА БИТОЛА ЗА 2021 ГОДИНА	33
• ЗУМ-СОСТАНОК НА ОССЗ БИТОЛА	34
• ЗУМ-СОСТАНОК ЗА ПРОЕКТОТ „АЛТЕР ТРИП“	34
• IN MEMORIAM ТРЕНДАФИЛ ЈОВАНОВСКИ-ДАФО(1956-2021)	34
• IN MEMORIAM ВАСКО СТЕФАНОВСКИ (1961-2021)	34
• ХАМАР, НОРВЕШКА, КЕ БИДЕ ДОМАКИН НА ПРВОТО ЗАЕДНИЧКО (ЗА СПОРТИСТИ СО И БЕЗ ИНВАЛИДНОСТ) ЕВРОПСКО ПРВЕНСТВО ВО СТРЕЛАШТВО НА 10 МЕТРИ	35
• ЗАПОЗНАЈТЕ ЈА SOMEITY (СОМЕЈТИ), ПАРАОЛИМПИСКАТА МАСКОТА НА „ТОКИО 2020“	35
• 565 КРУГОВИ ЗА ОЛИВЕРА НАКОВСКА-БИКОВА НА ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МССФ	36
• РАБОТНА СРЕДБА СО ДИРЕКТОРОТ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА МЛАДИ И СПОРТ, НАУМЧЕ МОЈСОСКИ	36
• ВИРТУЕЛЕН КАФЕ-СОСТАНОК НА ЕВРОПСКИОТ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТИ НА ЈУГОЗАПАДНИОТ И МЕДИТЕРАНСКИОТ СУБРЕГИОН	37
• РАБОТНА СРЕДБА ПОМЕЃУ ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ОЛИМПИСКИОТ КОМИТЕТ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ДАНИЕЛ ДИМЕВСКИ, И ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ПАРАОЛИМПИСКИОТ КОМИТЕТ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, БРАНИМИР ЈОВАНОВСКИ	38
• РАБОТЕН СОСТАНОК СО ЛАРИСА СОАРЕС, МЕНАџЕР ЗА АКРЕДИТАЦИИ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТИ НА ТОКИО 2020 ПАРАОЛИМПИСКИТЕ ИГРИ	38
• ВЕБИНАР НА ТОКИО 2020 СО КОВИД-19 ОФИЦЕРИ ЗА ВРСКА ОД НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТИ (НПЦ)	39
• ОНЛАЈН СОСТАНОК ВО ВРСКА СО ВЕРЗИЈА 2 ОД ПЛЕЈБУКОТ ЗА СПОРТИСТИ И ОФИЦИЈАЛНИ ЛИЦА	40
• СЕДУМКРАТНАТА ОЛИМПИЈКА, ХАШИМОТО СЕИКО, Е НОВ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ТОКИО 2020	41
• ОДРЖАН ВЕБИНАР НА „ТОКИО 2020“ СО ШЕФОВИТЕ НА МИСИИ ВО ВРСКА СО ОБЈАВЕНИТЕ ПЛЕЈБУК МАТЕРИАЛИ	41
• КРАТКИ ИНФОРМАЦИИ ЗА СТРЕЛИШТЕТО ЗА УЧЕСНИЦИТЕ ВО СТРЕЛАШТВО НА ПАРАОЛИМПИСКИТЕ ИГРИ ВО ТОКИО 2020	42
• ПОСЛЕДНИ КВАЛИФИКАЦИСКИ НАТПРЕВАРИ ЗА „ТОКИО 2020“ ПО ОДДЕЛНИ СПОРТОВИ	44

Почитувани читатели,

Пандемијата на коронавирусот го промени од корен начинот на живот на каков што луѓето беа навикнати. Ковид-19, со секавична брзина, за само неколку месеци целосно ја освои територијата на целиот свет предизвикувајќи природна катастрофа од која не е изземен ниту еден човек, ниту една држава или континент. Заради брзото ширење на вирусот многу земји беа принудени да воведат целосни или делумни ограничувања во движењето на луѓето, карантин, изолација, затворање на училиштата и градинките и други јавни установи со цел локализирање на заразата и што е можно поголема одржливост на здравствениот, економскиот и социјалниот систем во услови на пандемија. Свесни сме за сето она што ни е одземено поради оваа ситуација, за сите нереализирани планови, дали тоа биле родендени, патувања, дружења, одмори, свадби и слично. За жал, не можеме да преземеме ништо во врска со тоа.

Но, не сме немоќни!

Баш напротив, ние сите заедно сме оние кои можат да го направат светот подобро место за живеење. Ако секој од нас ги почитува мерките изречени од надлежните органи, ситуацијата нема да се влошува и епидемијата ќе помине многу побрзо од очекуваното.

И во овие сложени услови на делување, Мобилност Македонија активно се залагаше пред институциите на државата за подобрување на правата и положбата на лицата со телесен инвалидитет. Беа остварени работни средби со министерката за труд и социјална политика, Јагода Шахпаска, со претседачот на НКТ за имплементација на мерките од Конвенцијата на ООН за правата на лицата со инвалидност, Спасе Додевски, испративме повеќе дописи до Министерството за здравство и до Комисијата за заразни болести, учествувавме на повеќе тематски работилници преку платформата Зум, одбележувавме значајни денови и спроведувавме кампањи за подигање на свеста, а за сето ова ќе можете да прочитате во содржините на овој број од нашето списание.

И додека третиот инфективен бран полека стивнува, нам ни останува надежта дека предвидувањата на експертите ќе се остварат, дека ние како нација, но и целиот свет пошироко, ќе се стекнеме со колективен имунитет, а вирусот ќе мутира и ќе се трансформира во побенигна форма на сезонски грип, што во глобала ќе овозможи враќање кон „нормалниот“ начин на живеење.

Бранимир Јовановски

ОДРЖАНИ СЕДНИЦИ НА УПРАВЕН ОДБОР И НА РЕДОВНО ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

На 16.02.2021 година се одржа седница на Управниот одбор на Мобилност Македонија на која по усвојувањето на Записниците од седниците одржани на 11.08.2020 и 17.12.2020 година, претседателот ги информираше членовите за реализирани активности на сојузот помеѓу одржаните седници. Потоа беа усвоени работните верзии на Извештајот за работата на сојузот за

во 2021 година и надомест за превоз; Реновирање на апартманите за одмор и опоравок во Охрид, набавка на потребен ситен инвентар, доработка на електрична инсталација и други поправки, реновирање на апартман бр.7, чистење, дезинфекција, дератизација и дезинсекција на апартманите и сл.; Склучување на Договор за работа со лицето кое ги извршува работите на позиција

Мобилност Македонија, за медицински помагала за 2021 година;

Исто така беа разгледани можности и донесени соодветни одлуки за организирање на следните програмски активности: 11-та Меѓународна ликовна колонија, набавка на сликарски материјал и други потребни трошоци; Распишување на повик до здружените членки за организација на Тематска работилница во месец април-мај 2021 година; Распишување на повик за организација на 9-та Масовна средба во природа; Одржување на 33-те Републички спортски игри на лица со телесен инвалидитет на Македонија и закупување на пансион; Одржување на 33-то Државно шаховско првенство на лица со телесен инвалидитет на Македонија, определување на град домаќин и закупување на пансион; Одржување на 26-от Музички фестивал на лица со телесен инвалидитет на Македонија, определување на град домаќин и закупување на пансион; Одржување на 27-ти Републички квиз натпревар и договор со лице за изработување на прашања за квизот; Одржување на 22-та „Тортијада“ во Струмица; Организирање на изложба на дела од 11-та Ликовна колонија; Одржување на 27-те Литературни средби на лицата со телесен инвалидитет на Македонија; Распишување на повик до здружените членки за организација на одбележување на 4-ти Декември - Ден на лицата со телесен инвалидитет на Македонија; Покренување на иницијатива за бесплатно паркирање во Клинички центар Мајка Тереза, и на други обележани паркинг места за возила на лица со инвалидност; Да се бара системско реше-

2020 година, Финансискиот извештај за 2020 година, Програмата за работа на сојузот за 2021 година и Финансискиот план на потребни средства за 2021 година. Во натамошниот тек на седницата беа донесени Одлуки за: Распределба и распоред на апартманите за закрепнување и рехабилитација во Охрид за 2021 година; Висината на надоместокот за исхрана и превоз за корисниците на апартманите во 2021 година; Обезбедување на закрепнување и рехабилитација за членовите од Мобилност Струга

домаќин и хаус мајстор во апартманите во Охрид за 2021 година; Спроведување на контрола врз материјално-финансиското и административно работење во општинските организации - членки на Мобилност Македонија; Исплата на надомест за патни трошоци на лицата кои волонтерски ги обавуваат административните работи во здруженијата во 2021 година; Исплата на првата дотација на средства за работа на здруженијата за 2021 година; Исплата на средства на здруженијата, членки на

ние со носење на акт за Универзален паркинг за лица со инвалидност на целата територија на РСМ и универзална паркинг книшка; Иницијатива до Владата на РСМ за донесување на посебна Програма за набавка и монтирање на рачни команди во возила што ги управуваат лица со телесен инвалидитет на терет на државата, а реализација на Програмата да биде преку МТСП.

На крајот од седницата беа усвоени Извештаите од комисиите за попис на средства на Мобилност Македонија за 2020 година, беше продолжен Договорот за користење на повластени услуги на нашите членови во Дебарски бањи, и беше утврден датум за одржување на редовно годишно Собрание на сојузот на 27.02.2021 година.

На 27.02.2021 беше одржана редовна годишна седница на Собранието на Мобилност Македонија. Откако беше избрано работно претседателство од три члена, записничар и двајца оверувачи на записникот беше утврден дневниот ред на седницата. По разгледување и усвојување на Записникот од претходната седница на Собранието на Мобилност Македонија одржана на 07.03.2020 година, беа разгледани и усвоени: Извештајот за работа на Мобилност Македонија во 2020 година; Извештајот за финансиско и материјално работење на Мобилност Македонија во 2020 година и Извештајот на Надзорниот одбор; Извештаите од комисиите за попис на средствата на Мобилност Македонија за 2020 година; Програмата за работа на Мобилност Македонија за 2021 година; Финансискиот план за работа на Мобилност Македонија за 2021 година; Статутарна одлука за изменување и дополнување на Статутот на Мобилност Македонија, како и Одлука за утврдување на пречистен текст на Статутот на Мобилност Македонија.

Б.Јовановски

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ КОВИД-19 ЗА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ: ИНТЕРВЈУ СО ПРОФ. Д-Р НИКО БЕЌАРОВСКИ

Ковид-19 предизвика и сè уште предизвикува незамисливи последици врз здравјето на луѓето и економиите во општествата. Целиот свет се мобилизира во борбата за скротување на пандемијата. Многу емисии беа посветени на оваа модерна чума на денешницата, многу еминентни личности, лекари, научници, фармацевти и експерти говорера на оваа тема, но, се чини, дека анализата на ризиците со кои се соочуваат лицата со инвалидност, во услови на ковид-19, и овојпат беше некако запоставена, иако според СЗО претставуваат 10-15% од светското население

или околу една милијарда жители во светот се соочуваат со некаков вид на инвалидитет. Малку се говореше за нивните ризици врз здравјето, за одлуката дали да се вакцинираат и дали кај нив вакцинирањето може да предизвика зголемени негативни појави отколку кај другата популација.

Се чини дека она што засега недостасува е информацијата за ретки, евентуално многу тешки несакани ефекти, бидејќи тие се видливи само откако ќе се вакцинираат голем број луѓе и по долг период на набљудување. Во таков случај можеби е оправдано што се со-

очуваме со дилемата: дали треба да се вакцинираме или ризикот од новите вакцини е преголем? Зарем можеби не е подобро да се смета на можноста од инфекција, отколку да се изложуваме на ризиците од новите вакцини?

Мобилност-Македонија, како Национален сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија, кровна организација која обединува над 8.000 лица со најразличен телесен инвалидитет, со цел да даде одговор на прашањата кои ги засегаат нашите членови, но воедно и ги одвраќаат од одлуката да пристапат кон вакцинација, на оваа тема разговараше со проф. д-р Нико Беќаровски од Универзитетската клиника за токсикологија, специјалист интернист, доктор на медицински науки, и со доцент д-р Иван Барбов, директор на Клиниката за неврологија при Клиничкиот центар „Мајка Тереза“ во Скопје.

Во полчасовните разговори на платформата „Зум“ им поставивме повеќе прашања, како што се:

- Во Мобилност Македонија членуваат лица кои имаат пречки во мобилноста поради телесен инвалидитет предизвикан од параплегија, дистрофија, ампутација на екстремитет, детска парализа, мултипла склероза и други невро-мускулни или коскени заболувања. Дали овие лица можат да се вакцинираат и дали во согласност со нивната дијагноза, на истите им се потребни претходно некои специфични медицински испитувања (доколку се потребни за кои и за какви испитувања се работи) пред аплицирањето на вакцината?
- Дел од овие луѓе со претходно наброени дијагнози, поради придружни болести примаат секојдневна редовна терапија (лекови) пред сепоради зголемен крвен притисок, дијабетес и слично. Дали примањето на овие терапии е контраиндицирано со примањето на вакцина против ковид-19?
- Лица алергични на пеницилин, доживеан шок од убод од оса или со друг вид на алергии, дали смеат да се вакцинираат против ковид-19. Често се зборува за анафилактички шок, па ве замолуваме да ни појасните што е тоа вистински анафилактички шок и доколку лицата кои го имаат преживеано смеат да се вакцинираат, која вакцина се препорачува?
- Лицата со епилептични напади кои користат hidanfen, centrophil, fenobarbiton. Каква е препораката за овие лица во однос на вакцинирањето?
- Кои несакани ефекти може да ги предизвикаат вакцините и што е поопасно – несаканите ефекти од вакцината или компликациите од вирусот корона?
- Може ли ковид-19 да се добие од примена вакцина?
- Зошто некои луѓе чувствуваат повеќе несакани ефекти и дали воопшто треба да зборуваме за несаканите ефекти?
- Дали степенот на заболеност со мултипла склероза, лица со потешка форма, со почести релапси, поголеми болки и сл. влијаат за зголемена појава од несакани ефекти од вакцинирањето?
- При носењето на одлука за вакцинација, дали постои некаква разлика помеѓу лицата со МС кои не примаат никаква медицинска терапија (подлежат на витаминска и алтернативна терапија) и лицата кои примаат соодветна терапија: Ocrevus, Rebif, Copaxone, Tysabri, Avonex и слично?
- Дали вакцината може да влијае на болеста, односно по нејзиното примање лицето со МС да добие влошување-релапс кој ќе придонесе болеста да прогресира?
- Дали лицата со параплегија кои имаат зголемено ниво на тромбоцити, на кои Д-димерите им покажуваат висока вредност поради самата дијагноза, поради седечкиот начин на живот и ниското ниво на активност, можат да се вакцинираат и колкав е ризикот од вакцинација кај нив?
- Дали лице со параплегија, кое има еден или повеќе декубити, лице кое има лоша циркулација и на кое постојано му пукаат вените, може да се вакцинира?
- Дали лицата со параплегија кои со хируршки зафат имаат вграден имплант во главата или други делови од телото, можат да се вакцинираат и колкав е ризикот кај нив?
- Дали лице со квадриплегија кое оди на дијализа и има постојан секрет во градите, може да се вакцинира?
- Лица со дистрофија на очи, дали смеат да се вакцинираат и со која вакцина?
- Кај сите ампутации како и кај поголемите хируршки зафати постоперативно при заздравувањето како појава се случува зголемено коагулирање на крвта и тромбоза поради што примаат разни антикоагуланти. Од друга страна, кај ковид-19, еден од симптомите или последици од болеста е зголемен број на тромбоцити, па се поставува прашање дали поголемиот дел од лицата со ампутација се директно загрозувани од самата болест?
- Дали да се вакцинираат лицата со дијабетес, тромбоза, гангрена, кај кои морало да се изврши ампутација на екстремитет? Дали вакцината ги штити или може да имплицира негативни појави како што е создавање на вишок тромбоцити, па со

самото тоа и да е контраиндицирана? Дали овие лица со вакцината ќе добијат поголем бенефит за своето здравје, или ризикот е преголем доколку се согласат да се вакцинираат.

18. Ампутиациите предизвикани од рак се проследени со имunosупресивна терапија, како што се кортикостероиди или цитостатска терапија, во постоперативниот период. Ваквата терапија силно го нарушува имуниот систем кај лицето, така што имунолошки гледано организмот е тотално разорен. Обично на вакви пациенти им се препорачува тотална изолација како заштита од разни вируси и настинки кои кај нив би можеле да завршат фатално ако се инфицираат. Се смета дека лицата кои примаат или примиле хемотерапија го губат имунолошкиот одговор на организмот за подолг период, дури се смета дека и претходно стекнатиот имунитет од примените вакцини за други заболувања е целосно изгубен, односно избришан од меморијата на одбранбениот механизам. Каква е Вашата препорака за овие лица?
19. Лицата со телесен инвалидитет не се хомогена група. Доколку е потребно да се бара приоритет за вакцинирањето, кои од наведените дијагнози: параплегијата, дистрофијата, ампутиацијата на екстремитет/и, детската парализа, церебралната парализа, мултипла склерозата како и други невро-мускулни или коскени заболувања би требало да имаат приоритет за вакцинација?
20. Со оглед на тоа што имаме членови помлади од 30-годишна возраст, дали тие треба да примат вакцина и која од понудените вакцини е нај-безбедна за нив?
21. Лица кои прележалековид-19, по колку време може да се вакцинираат?
22. Може ли да се престане со носење на маската откако ќе се вакцинираме?
23. Колкав е временскиот период на заштита по вакцинирањето против ковид-19? Има ли можност вакцинираното лице сепак да заболи од оваа болест?

Одговорите на овие прашања може да ги слушнете во прикачените видеа на нашата веб-страница www.mobilnost.mk

Б.Јовановски

ЈАВЕН ПОВИК ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕ ЗА РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВА ПЛАТЕНИ КАКО ЦАРИНСКИ ДАВАЧКИ, ДАНОК НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ И АКЦИЗА ЗА НАБАВКА НА ПАТНИЧКИ АВТОМОБИЛ ЗА 2021 ГОДИНА

На 18.1.2021, Министерството за труд и социјална политика, во согласност со Програмата за рефундирање на средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил за лица со тешка и најтешка телесна попреченост, лица со умерена, тешка и длабока интелектуална попреченост, за потполно слепи лица со придружник и за потполно глуви лица за 2021 година (Службен весник на Република Северна Македонија бр.8/21) објави јавен повик за поднесување на барање за рефундирање на средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил.

Јавниот повик гласи:

Министерството за труд и социјална политика во согласност со Програмата за рефундирање на средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил за лица со тешка и најтешка телесна попреченост, лица со умерена, тешка и длабока интелектуална попреченост, за потполно слепи лица со придружник и за потполно глуви лица за 2021 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.8/21) објавува јавен повик за поднесување на барање за рефундирање на средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил.

Барањето може да се поднесе од страна на лицето со попреченост, негов родител или старател, најдоцна до 30 септември 2021 година.

Барањето со потребната документација се поднесува преку надлежниот центар за социјална работа до Комисијата за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил, формирана во рамки на Министерството за труд и социјална политика.

Кон барањето се поднесува следната документација:

– Наод, оценка и мислење од надлежна комисија за утврдено тешка и најтешка телесна попреченост, за утврдена умерена, тешка и длабока ментална попреченост, за потполно слепило и потполна глувост (или копија од документот заверена на нотар),

– Царинска декларација (примерок од електронска царинска декларација, потврда за регистрација издадена по извршено увозно царинење) не постари од 12 месеци од денот на подмирување на царинските давачки и акцизи при увоз на патнички автомобил, издадени од царински орган (или копија од документот заверена на нотар);

– Доказ за платен данок на додадена вредност при набавка на патничкиот автомобил;

– Фактура за набавка на возило во државата;

– Доказ од овластена компанија за вградена специјализирана опрема (за возила со купопродажна вредност над 10.000 евра во денарска противвредност, но не повеќе од 20.000 евра во денарска противвредност);

– Наод и мислење за друг член на семејството со попреченост (или копија од документот заверена на нотар);

– Потврда за остварени приходи од Управата за јавни приходи за претходната година;

– Потврда за редовен студент (доколку лицето е студент);

– Потврда за заснован работен однос (доколку лицето е во работен однос) и

– Потврда за регистриран активен барател на работа (доколку лицето е невработено лице).

За дополнителни информации може да се обратите секој работен ден од 10 до 12 часот на тел. 02 3106-770 или во Месно надлежниот центар за социјална работа

Одлуката за донесување на ПРОГРАМАТА на Владата, која е објавена во „Службен весник на РСМ“ бр.8 од 12.01.2021, можете да ја прочитате на нашата веб-страница www.mobilnost.mk.

Б.Јовановски

ЈАВНА РАСПРАВА НА ТЕМА: ПРЕДЛОГ-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Мобилност-Македонија, на 20 мај, во зградата на Собранието на Република Северна Македонија, со свои претставници учествуваше на јавната расправа на тема: „Предлог на закон за изменување на Законот за социјална заштита“. На расправата беа присутни претставници на Националниот совет на инвалидски организации, многубројни невладини органи-

Законот, чие донесување се предлага, повлекува обврска за обезбедување на средства за негово спроведување во висина од 21.408.000 денари од Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година. Тоа значи дека предложените измени нема да повлечат обврска за негово спроведување и материјални обврски за одделни субјекти.

зации, здруженија и асоцијации на лица со попреченост, претставници од надлежни институции, пратеници членови на Комисијата за труд и социјала, изготвачите на предлог-законот, претставници од Министерството за труд и социјална политика и д-р Јагода Шахпаска, министер за труд и социјална политика.

Цел на Предлог-законот за изменување на Законот за социјална заштита е да се овозможи услугата лична асистенција да ја користат и деца од шестгодишна возраст со намален функционален капацитет, со цел да се овозможи индивидуална помош и поддршка и на децата за вршење на секојдневните активности и тоа заради пристап до образовните институции, центрите за рехабилитација и вклучување во заедницата, кои дете без попреченост вообичаено ги врши без поддршка. Со предложените измени се очекува 200 деца да добијат услуга на лична асистенција и тоа од 80 часа во текот на еден месец.

Предлог-законот за изменување на Законот за социјална заштита се заснова на истите начела на кои е заснован и Законот за социјална заштита.

Со предлог-законот за изменување во Законот за социјална заштита („Сл. весник на РСМ“ бр. 104/19, 146/19 и 275/19) во членот 76, во ставот 1, зборовите „лица од 18“ се заменуваат со зборовите „деца од шест години и возрасни лица“.

Министерката за труд и социјала ја образложи потребата од менување на Законот за социјална заштита. Таа во своето обраќање пред присутните истакна: „Личната асистенција претставува индивидуална помош и поддршка за лицата со потешка и најтешка физичка попреченост и потполно слепи лица, чија цел е независно и самостојно живеење, активно и рамноправно учество во заедницата и вршење на секојдневните активности. Предложените измени во Законот за социјална заштита, во делот на личната асистенција, се однесуваат на спуштање на возрасната граница од 18 на 6-годишна возраст за услугата асистенција, а придобивката од ова законско решение е дополнителни 200 корисници на возраст од шест до 18 години да добијат лични асистенти. За поранешните корисници во резиденцијалните социјални институции, оваа услуга ќе биде обезбедена до 160

часа месечно, бидејќи на овие лица им е потребна поголема поддршка по излегување од институцијата“.

Министерката Шахпаска информираше дека Министерството за труд и социјална политика интензивно работи и на други проекти кои значат поддршка на лицата со попреченост и нивно целосно вклучување во општественото живеење. Таа истакна дека „Со воведувањето на меѓународната класификација на функционалноста (МКФ), која ја реализираме во согласност со Конвенцијата за права на лицата со попреченост на ООН, попреченоста се третира како човеково право, не како медицинска дијагноза“.

На крајот во своето обраќање, таа ги повика пратениците од сите политички партии да го поддржат донесувањето на Предлог-законот за изменување на Законот за социјална заштита.

С.П.

ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА КОМПАРАТИВНАТА АНАЛИЗА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

На 20.5.2021 година, преку платформата „Зум“, беше одржана јавна презентација на Компаративната анализа за вработување на лицата со попреченост, во рамките на „Проектот за администрирање на социјално осигурување“. Презентери на анализата беа експертите од Институтот за развој на пазарот на трудот од Загреб, Хрватска, Дарио Карачиќ и Антониот Матковиќ.

На Република Северна Македонија ѝ е одобрен кредит од страна на Групацацијата на Светска банка за реализација на „Проект за администрирање на со-

цијалното осигурување (СИАП)“. Дел од активностите на проектот се однесуваат на реформирање на системот за вработување на лица со попреченост, односно развој на модел и законодавна рамка за вработување на лица со попреченост.

Целта на оваа активност е проширување на можностите за вработување на лицата со попреченост и подигнување на нивната инклузивност на пазарот на труд. Во оваа насока потребна е широка јавна расправа за опциите за политиките за вработување на лица со попреченост, како и за развивање на новата законодавна рамка.

Со воспоставување на соодветен систем за поддршка на вработувањето, лицата со попреченост треба да станат еднакви членови на општеството и успешно да придонесат за сопствената општа благосостојба, наместо да бидат само приматели на социјална помош и корисници на социјални бенефиции, наменети за лица со попреченост. Имено, системот треба да овозможи вработување на лица со попреченост за да можат да стекнат материјална сигурност и поголема независност во донесувањето одлуки.

Ова беше првичен состанок на кој беа презентирани компаративните искуства на полето на вработувањето на лицата со попреченост од Австрија, Хрватска, Данска, Ирска и Србија, а следуваа серија на состаноци на кои најнапред ќе треба да се договори кој модел би можел да биде најфункционален за условите во Република Северна Македонија, а потоа да се премине и на изготвување на соодветна законска рамка за спроведување на истиот.

Претседателот на Мобилност-Македонија, Бранимир Јовановски, во својата дискусија се заблагодари на исцрпната анализа од страна на презентерите и истакна дека новини во однос на зголемување на можностите за вработување на

лицата со попреченост се секогаш до-бредојдени, но на ова прашање мора да му пристапиме со големо внимание. Се работи за суштинско прашање за лицата со попреченост и донесените одлуки и усвоениот модел, мора да соодветствуваат со условите во кои функционира нашата економија и државата во целина. Вработувањето на лицата со попреченост и до-сега беше и ќе остане тема од интерес за разни фактори, како на национално така и на меѓународно ниво. И покрај тоа што оваа тема содржи многубројни и најраз-лични аспекти, тие може да се гледаат низ една од трите призми: низ призмата на милосрдие, низ призмата на медици-ната и низ призмата на човековите права.

Попреченоста низ секоја од овие при-зми се гледа како на една посебна појава:

– преку пристапот на милосрдие на лицата со попреченост се гледа како на предмети кои имаат потреба од грижа и сочувство,

– преку медицинскиот пристап на нив се гледа заштитнички, како на предмети „кои можат да се поправаат“,

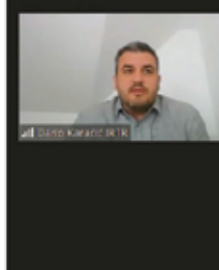
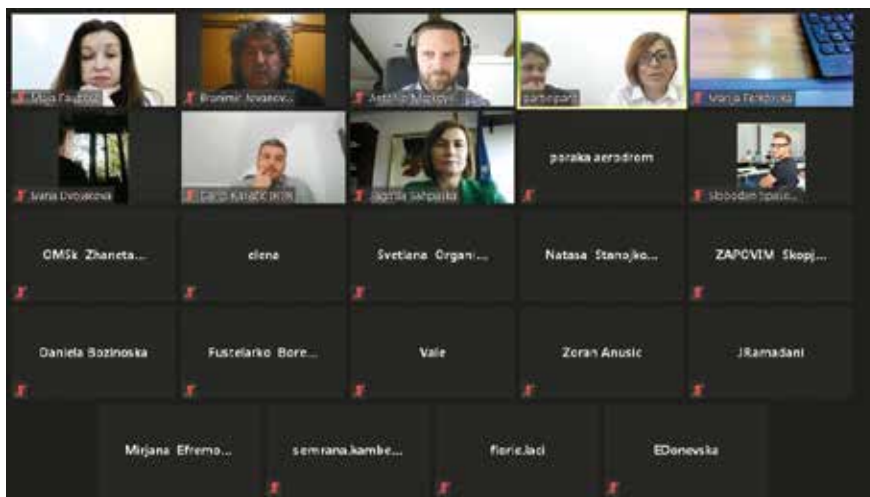
– додека, пак, преку пристапот за-снован на човековите права, акцентот се става на нивните вродени права како човечки суштества.

Релевантните прашања, поврзани со вработувањето на лицата со попреченост, треба да се гледаат токму низ

последната призма. Или, поконкретно, преку обезбедување еднаквост, недис-криминација и еднакви можности при вработувањето, да се овозможи лицата со попреченост да можат вистински да бидат целосно и ефективно интегрира-ни во општеството.

„Еден од моделите што засега не е застапен кај нас е воведување на квот-ниот систем со кој фирмите и јавниот сектор ќе бидат задолжени да вработат одреден процент на лица со попрече-ност. Тоа е добро решение, но не смееме да дозволиме да се „злоупотреби“, од-носно правните субјекти кои ќе бидат задолжени да вработат одреден број на лица со попреченост, да извршат внат-решна реорганизација и да ги пријават заради задоволување на квотата, веќе вработените лица кај нив кои се соо-чуваат со некаква попреченост, што подразбира дека со самото тоа дека нема да има нови вработувања реално. Исто така да се изнајде метод (зашти-та) да се избегне, односно да се намали на најниско можно ниво алтернативата правните субјекти наместо да вработу-ваат лица со попреченост, да уплаќаат одреден износ на средства во посебен фонд, бидејќи на лицата со попрече-ност, генерално гледано, не им е пот-ребен посебен фонд полн со пари туку им се потребни реални вработувања со кои ќе обезбедат сопствена егзистен-ција и егзистенција на своите семејства. Ова од причина што во едни претходни средби од пред неколку години, кога дебатиравме на оваа тема, од експерти од Австрија, држава со најдолга тра-диција на полето на вработувањето на лицата со попреченост, ни беше кажа-но дека 65% од субјектите во Австрија, кои имаат обврска да вработат лица со попреченост, уплагуваат пенали во по-себниот фонд, а само 35% од правни-те субјекти имаат реални вработувања. Сигурно е дека има уште многу пра-шања во однос на вработувањето и заш-титата при вработувањето на лицата со попреченост кои се отворени и за кои ќе треба да најдеме соодветно решение, така што очекувам во следните месеци да има дебати на кои ќе ги искажеме нашите ставови. Презентерите најавија дека се очекува во текот на летните ме-сеци да се дефинира моделот на врабо-тување, а во септември да се премине на подготовка на текстот на Законот за вработување и професионална рехабил-итација на лицата со попреченост“ – истакна Јовановски.

Б.Јовановски

Pregled relevantnih i usporedivih меѓународних рјешенја i добре праксе запошљаванја особа s invaliditetom / komparativna analiza меѓународних рјешенја

Institut za razvoj tržišta rada za Ministarstvo rada i socijalne politike Republike Sjeverne Makedonije

Social Insurance Administration Project – SIAP (Project ID: P170343)

Maj 2021.

Ciljevi analize

- Fokus na kvalitativnoj analizi (postojećih i dostupnih izvora) različitih modela podrške запошљаванја особа s invaliditetom i legislative koja daje okvir za pojedini model
- Uvid u različite modele uključivanja особа s invaliditetom na tržište rada u europskim zemljama
- Komparativna analiza modela запошљаванја iz odabranih zemalja s trenutnim modelom запошљаванја особа s invaliditetom u Sjevernoj Makedoniji
- Pružanje strukturiranih kvalitativnih ulaznih podataka za donošenje odluka o budućem modelu запошљаванја особа s invaliditetom
- Predstavljanje analize i rasprava sa širem krugom dionika u svrhu participativnog doprinosa razvoju modela

РАБОТНА СРЕДБА СО МИНИСТЕРКАТА ЈАГОДА ШАХПАСКА

На 26.3.2021 година, претседателот и генералниот секретар на Мобилност-Македонија одржаа работна средба со министерката за труд и социјална политика, Јагода Шахпаска. Ова беше прва работна средба на која по запознавањето со активностите, кои ги презема Мобилност-Македонија за подобрување на правата и положбата на лицата со телесен инвалидитет во Република Северна Македонија, дискутираме и за конкретни чекори на натамошна соработка.

Поднесовме иницијатива за регулирање на правото на рефундирање на средства за набавка на патничко моторно возило бидејќи, Комисијата за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил, формирана во рамки на Министерството за труд и социјална политика не одобрува рефундирање на средства за автомобил со автоматски менувач, доколку неговата цена е поголема од 10.000 евра во денарска противвредност, односно со купопродажна

член 256, став 2, од Законот за социјална заштита со кој ќе се зголеми износот на возилото за кое се рефундираат средства од 10.000 евра на 15.000 евра, а во самиот член да се избришат зборовите „автоматски и полуавтоматски менувач“, односно истиот да гласи:

„Барањето од ставот 1 на овој член може да се поднесе еднаш во период од пет години за набавка на патнички автомобил со купопродажна вредност до 15.000 евра во денарска противвредност, односно со купопродажна вредност до 20.000 евра во денарска противвредност, доколку во возилото е вградена дополнителна опрема што овозможува лицето самостојно да го управува возилото, како што се рачни команди кои ги заменуваат ножните команди, хидраулична дигалка за инвалидска количка или пристапна рампа за влез во возилото за што се доставува и доказ од овластена компанија што ја вградила таквата специјализирана опрема“.

Со донесување на вакви решенија од страна на комисијата, лицата со телесна инвалидност со право се сомневаат дека комисијата намерно им издава привремени решенија, особено на оние лица кои се на гранична возраст, за да има причина истите да ги одбие од користење на право при одење на следниот контролен преглед.

Затоа предложивме Министерство за труд и социјална работа да пропише во соодветен Правилник, Уредба или Одлука за работата на комисиите за утврдување на право на надоместок за попреченост, со која оствареното право на надоместок за попреченост на лице со инвалидност, кое ги исполнува пропишаните критериуми пред навршена 65-годишна возраст, а со привремено решение, по извршениот контролен преглед да му се продолжи користењето на правото без оглед на возрастната граница (колку години има во моментот на одење на контролниот преглед),

вредност до 20.000 евра во денарска противвредност. Пречка за нив претставува дел од документацијата која се приложува кон барањето, а подносителите на барањето не можат да ја обезбедат, а тоа е: Доказ од овластена компанија за вградена специјализирана опрема (за возила со купопродажна вредност над 10.000 евра во денарска противвредност, но не повеќе од 20.000 евра во денарска противвредност). Таков документ не може да се набави за возило со автоматски менувач, па ние предложивме измена на

Исто така, истакнавме дека во Мобилност-Македонија и 16. здружени организации пристигаат поплаки од повеќе членови на кои им се укинува правото на надоместок за попреченост откако, по издадено привремено решение за одобрено право од страна на надлежната комисија, на контролниот преглед по шест месеци, една или две години (во зависност од мислењето на комисијата), им се одбива право на користење на надоместок за попреченост само поради наполнети 65 години во меѓувреме!

доколку здравствената состојба не му се променила или се променила на лошо. За решавање на ова прашање ќе биде потребно да организираме средба и со министерот за здравство Венко Филипче, бидејќи ова министерство ја формира Комисијата.

Покренавме и други иницијативи и Програми, а претстои нова средба откако ќе се започне со работа на текстот на новиот Закон за вработување на лица со инвалидност.

Б.Јовановски

РАБОТНА СРЕДБА НА МОБИЛНОСТ-МАКЕДОНИЈА СО СОВЕТНИЦИТЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ВЛАДАТА НА РСМ

На 25.2.2021 година, во просторите на Владата на РСМ, претседателот на Мобилност Македонија, Бранимир Јовановски, и генералниот секретар Софка Прчева, одржаа работна средба со претседавачот на НКТ за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со инвалидност, Спасе Додевски и Лидија Крстевска-Дојчиновска, државен советник за следење на Програмата на Владата на РСМ.

На средбата ги презентиравме активностите кои ни се во тек, пред сè во однос на новиот Закон за градење, со кој треба да се предвидат соодветни стандарди за пристапност на објектите и урбаната средина за лицата со инвалидност, и генерално пристапноста да се дефинира како стандард на градба, текст во чија изработка, како заинтересиран сојуз, во повеќе фази даваме конструктивни предлози

Наша заложба е еднаш оствареното право на лицето со телесен инвалидитет во законски предвидената старосна граница да се продолжува понатаму без оглед на староста, доколку здравствената состојба на лицето е иста или се влошила од последниот контролен преглед, односно сè додека неговата здравствена состојба не се подобрила значително и со самото тоа лицето повеќе не ги исполнува пропишаните здравствени критериуми. Секако, по ова прашање претстои и работен состанок со министерката за труд и социјална политика, Јагода Шахпаска.

Дискутиравме и за проблемот за паркирање на обележаните места за паркирање на возилата кои ги управуваат лицата со инвалидност во градот Скопје за лицата со инвалидност кои доаѓаат од другите населени места во државата (кои според важечката Одлука од градот Скопје немаат

и сугестии минатата година за подобрување на текстот во однос на прашањето за пристапност, како и за казнените одредби во случај на непочитување на мерките, при што добивме ветување дека во најкус временски рок ќе ја добиеме најновата верзија на текстот на Законот.

Дискутиравме за потребата од преиспитување на работата на Комисијата за утврдување на право на надоместок за попреченост, односно за проблемот што се јавува кај лица со телесен инвалидитет, кои се на гранична возраст на критериумот за остварување на правото врз основа на старост во согласност со Законот за социјална заштита (до 65 годишна возраст) и привремените решенија кои им ги издава комисијата, кои подоцна, кога ќе се појават на контролен преглед (а веќе наполниле 65 години во меѓувреме), на пример по една година им претставуваат пречка за продолжување на правото на користење на надоместокот за попреченост.

право да паркираат на тие места), особено за ослободување од плаќање на надомест за паркирање на лицата со телесен инвалидитет во кругот на Клиничкиот центар „Мајка Тереза“ во Скопје. Наш предлог, додека подетално не се реши ова прашање, е да се овозможи непречено бесплатно паркирање за сите лица кои поседуваат електронска картичка за ослободување од плаќање на патарина. Овие лица со сигурност ги поминале строгите медицински побарувања од ЈП за државни патишта, што на некој начин е гаранција дека се работи за лица со тежок телесен инвалидитет и зголемена потреба да ги користат услугите на Клиничкиот центар. Секако, во врска со ова прашање претстои работна средба со градоначалникот на Град Скопје, Петре Шилегов, како и претставници од секторот од општината надлежен за ова прашање.

Б.Јовановски

НОВИНИ ВО ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА СООБРАЌАЈОТ НА ПАТИШТАТА И ЗАКОНОТ ЗА ПРЕКРШОЦИ

Ценети читатели, во овој број од нашето списание одлучив да ги запознам читателите со значајните измени и новини од два закона, кои најчесто се во примена во секојдневниот живот, со оглед на тоа дека голем број од нас се возачи и голема е веројатноста секој од нас да дојде во ситуација да му требаат основни информации од овие два закона. Во последните година или две има значајни измени и во двата закона кои малку кој од нас ги познава, а мислам дека не е лошо да ги наведем оние новини или законски решенија кои нас, телесните инвалиди, најмногу нè засегаат.

Најпрвин би се осврнал на Законот за прекршоци, кој е донесен на ден 17.5.2019 година и објавен во „Службен весник на РСМ“, број 96. Најзначајно е што со овој Закон драстично се намалени износите на глоба со кои физичко и правно лице можат да бидат казнети за сторен прекршок. Сега физичко лице за

сообраќаен прекршок може да биде казнето најмногу со 250 евра во денарска противвредност. Тоа е општиот законски максимум за физичко лице, а минималната глоба не може да биде помала од 15 евра.

Секако дека постојат законски можности за изрекување и на построги санкции глоба, пропишани со Законот за прекршоци, но за одредени групи на прекршоци во области каде што др-

жавата проценила дека има интерес од построго казнување. Сметам дека во овој напис нема потреба од подетално објаснување за овие законски решенија со оглед на тоа дека одлучив да се задржам на прекршоците од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

Вреди да се спомене дека со Законот за прекршоци санкцијата опомена може да се изрече и на правни лица.

Најзначајна измена е во времето што е потребно да измине за да настапи застареност за поведување и водење на прекршочна постапка и за прекршочно гонење (релативна и апсолутна застареност). Релативната застареност настапува по истекот на две години од денот кога е сторен прекршокот, а апсолутната застареност, кога ќе измине двапати онолку време колку што според закон се бара за застареност на прекршочно гонење. Значи, по истекот на четири години, ако не е пресудено правосилно, обвинетиот се ослободува од одговорност за прекршокот. Се разбира дека и овде, во одредени групи на прекршоци, каде што државата проценила дека е повеќе загрозен државниот интерес, има и подолги рокови на застареност.

Со претходниот Закон за прекршоци, од 2015 година, постапката за по-

рамнување и спогодување за врзуваше со издавање на два посебни акта од страна на овластените службени лица – **мандатен платен налог и прекршочен платен налог**. Со издавање на кој било од овие два налози, постапката за спогодување и порамнување се смета за завршена.

Разликите во овие два налози се големи. Кај мандатниот платен налог, доколку беше издаден, постоеја неколку можности: да се плати износот на глобата целосно, да се впишат соодветни негативни поени во возачката книшка или УЈП присилно да го наплати изно-

сот на глобата, одбивајќи го од сметката на сторителот или присилно во управна постапка со попис и одземање на имот. При издавањето на мандатниот платен налог немаше можност за жалба и доколку беше макар и неправилно издаден, немаше можност да се оспори пред второстепен орган и да се запази принципот на двостепеност во одлучувањето што е уставно начело. Затоа сметам дека оваа пракса беше неуставна, но никој не ја оспори пред Уставниот суд и таа како таква опстанувашена подолг период, а на некои граѓани, впишувајќи им негативни поени кога го достигнуваа законскиот максимум, им престануваше возачката дозвола и мораа наново да полагаат возачки испит. На овој начин еден од нашите членови од Мобилност-Битола остана без возачка дозвола, па за да се стекне со возачка дозвола мораше повторно да полага возачки испит по истекот на одреден временски период.

Прекршочниот платен налог, исто така, имаше неколку алтернативи. Сторителот имаше можност или во рок од 8 дена да плати половина од тој износ наведен во налогот или во спротивно полицаецот му поднесуваше барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд каде што сторителот се соочуваше да го плати целиот износ на глобата плус судските трошоци, или пак ако докаже невиност, да биде ослободен од одговорност. Не ретко на прекршителите им беа изрекувани поблаги санкции глоби од пропишаните, со ублажување, ценејќи олеснителни околности или им беа изрекувани поблаги санкции како што е опомената. Во оваа постапка странките во судската постапка имаа право да користат правни лекови редовни-жалба или вонредни. Во секој случај, на сторителот во овој случај му беше овозможено да има двостепеност во одлучувањето.

Веројатно поради големите дилеми кои беа предизвикани со законитоста и уставноста на издавањето на мандатните платни налози со новиот Закон за прекршоци, овие платни налози повеќе не се предвидени како такви. Во периодот кој следуваше до усогласувањето на посебните закони со Законот за прекршоци, настана вакуум кој беше во корист на сторителите на прекршоците, бидејќи судовите се огласуваа за стварно ненадлежни за судење во предмети каде што беше пропишано издавање на мандатен платен налог. Со оглед на тоа дека не можеше ретроактивно да се из-

даваат прекршочни платни налози, кои не биле предвидени во времето на сторувањето на прекршокот, пропишаните глоби немаше можност да се наплатат и така државата остана без значителни средства од наплата на казни.

Сега со Законот за прекршоците постои само еден налог, а тоа е **прекршочниот платен налог**. Сторителот во овој случај има можност или да плати во рок од 8 дена од денот на издавањето на налогот или униформираниот полициски службеник ќе му поднесе барање до надлежниот суд кој ќе донеси соодветна одлука, односно прекршочен орган кој ќе решава во управна постапка. И во двата случаи имаме двостепеност во одлучувањето.

Во Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата има само неколку одредби кои се однесуваат на лицата со инвалидитет и овде накусо би се задржал на објаснување само на тие одредби. Меѓутоа, сепак генерално треба да се каже дека со Законот за измените и дополнувањата на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, кој е донесен оваа година и е во правна сила, значително се намалени пропишаните глоби за сообраќајните прекршоци, односно глобите се усогласени со одредбите на Законот за прекршоците.

Во член 20 од овој Закон е пропишано дека слепите лица кога самостојно учествуваат во сообраќај како пешаци задолжително треба да носат бел стап како знак за распознавање.

Возилото кое е направено за со него да управува лице чии екстремитети, суштествени за управување со возилото, се оштетени, на барање на тоа лице може да се обележи со посебен знак. Посебниот знак го изработува правно лице овластено од министерот за труд и социјална политика, кое ги исполнува условите во однос на материјално-техничката опрема и стручен кадар за изработување на посебниот знак. На барање на лицето, Министерството за труд и социјална политика го издава посебниот знак на возилото.

На правното лице доколку изработуваат вакви знаци без овластување од министерот за труд и социјална политика ќе им бидат изречени глоби чиј износ зависи од тоа дали се работи за микро, мало, средно или големо претпријатие, односно трговец. Глобата за одговорно то лице во правното лице е пропишана во утврден износ од 500 евра во денарска противвредност.

Од овие одредби не може да се види ни изгледот на тој знак, ни постапката за издавање ни критериумите кому му се издава овој знак и како ќе биде заштитен овој знак од фалсификување и злоупотреба. Не е познато ни кои ќе бидат поволностите за тие возила и корисниците на тие возила со телесно оштетување, па сходно на тоа не е пропишана ни санкција за нивно злоупотребување од лица кои немаат инвалидност. Претпоставувам дека возилата со ваков знак ќе имаат право да се паркираат на места означени за возила на лица со инвалидност. Законот користи

ши оваа своја законска обврска и да му издаде таков знак, ниту има овластен трговец да ги изработи овие знаци. Во услови на недореченоста на прописот, и недостаток на други подзаконски акти, така речни илегално, во голем број на книжарници и други трафики се продаваат вакви знаци на лица кои имаат некоја потреба да го означат своето возило, а често и на лица кои не се инвалиди само за да можат некажнето да ги паркираат возилата на места обележани за паркирање на лица со инвалидност. Ова е пример на декларативна заложба на законодавецот за формално спрове-

ми, го истакнуваа и проблемот со полагањето на возачкиот испит и обуката за возачи во автошколите. проблемот, според она што беше кажано, беше што автошколите немаат приспособено возила за обука на лица со инвалидност и посебно беше поставено како прашање дали можат да ја завршат обуката и полагањето на возачкиот испит со свое приспособено возило. Поради тоа сакам да информирам дека во поранешниот Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата, автошколите беа задолжени да имаат адаптирано возило за обука на лица со инвалидност за да ја добијат лиценцата за работа. Со најновиот Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата, што е во правна сила, автошколите не се повеќе задолжени со таква обврска. Веројатно тешкотијата беше во тоа да имаат универзално прилагодено возило за сите инвалидности со оглед на тоа што секое лице со инвалидност има свои специфични потреби и свое прилагодување. Сега, во член 233, став 3, од Законот за безбедноста на сообраќајот на патиштата е пропишано дека **оспособување на лице со посебни потреби може да се врши на негово возило кое е приспособено на неговите потреби и кое ќе биде означено со посебни таблички со буквата „L“.**

Интересно е да се напоми дека законодавецот предвидел можност инструкторот да биде казнет со глоба во износ од 100 евра во денарска противвредност ако постапи спротивно на оваа одредба. Веројатно се мисли на тоа ако инструкторот одбие да врши обука на лице со инвалидност во неговото приспособено возило.

Се надевам дека со овој текст, од чисто едукативен и информативен карактер на нашите читатели, ќе им помогне полесно да ги сфатат најновите измени во овие значајни закони со кои се среќаваме секојдневно. Познавањето на некои од овие законски решенија може да ни заштеди и пари и труд или совети од адвокати кои секако не се бесплатни. Сакам да напомам дека се трудев да не навлегувам во детали од овие два обемни закони, сметајќи дека треба да се запознаеме со основните новини кои нас како телесни инвалиди не засегаат во секојдневниот живот како граѓани, а особено како возачи и учесници во сообраќајот.

Мишко Фидановски

и несоодветна терминологија, нарекувајќи ги овие лица со инвалидност како лица со посебни потреби, што се употребува за само една категорија на лица со инвалидност, а не, на пример, и за телесните инвалиди.

Ваквото законско решение е недоречено и неспроведливо во пракса и во мојата долгогодишна пракса на работа во суд не сум сретнал ниту еден предмет некој правен субјект да бил казнет за неспроведување на обврската. Нема досега ни едно овластено правно лице да изработува вакви знаци. Не е донесен подзаконски акт – Правилник претпоставувам каде што попрецизно ќе бидат наброени лицата со инвалидност кои имаат право да бараат издавање на таков знак, бидејќи не секое лице со инвалидност има потреба и право да го користи овој знак. Со години чекаме министерот да изработи критериуми и да ги нормира во подзаконски акт со кој ова законско решение нема да биде само празно слово на хартија. Сега, колку што мене ми е познато, а тоа е факт, ни едно лице со инвалидност ниту побарало да му се издаде ваков знак ниту пак Министерството за труд и социјална политика може да ја извр-

дување на обврските кои произлегуваат од Конвенцијата на ООН за правата на лицата со инвалидност.

Во наредниот период, во контактите со претставниците на власта, ќе треба поистрајно да инсистираме за подетално регулирање на овој проблем и за спроведување на оваа законска одредба во пракса за да не остане само како добра желба.

Во член 66, став 1, алинеја 17, од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, е пропишано дека возачите не смеат да паркираат возило на место предвидено за движење или паркирање на лица **со посебни потреби**. За несовесните возачи, кои ќе го злоупотребат ова место за паркирање или рампи за олеснето движење на лицата со инвалидност, пропишана е глоба во износ од 180 евра во денарска противвредност. Така се казнува возачот кој погрешно ќе паркира, односно сопственикот на возилото доколку не може да се открие кој бил возачот кој несовесно паркирал. За терминологијата употребена во овој член се изјаснив погоре.

Голем број наши членови на социјалните мрежи, меѓу другите пробле-

МОБИЛНОСТ-МАКЕДОНИЈА НА РАБОТИЛНИЦА: „ПРОТИВ СТЕРЕОТИПИ И ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ИНКЛУЗИВНО МЕДИУМСКО ИЗВЕСТУВАЊЕ“

На 18.1.2021 година, на платформата „Зум“, се одржа работилница на тема „Против стереотипи и дискриминација со инклузивно медиумско известување“ во организација на Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ).

Марина Тунева, извршна директорка на СЕММ, даде вовед во работилницата, а потоа Весна Никодиноска, раководителка на програми во Македонски институт за медиуми, ја презентираше темата „Медиумите и известувањето за етничките групи – какви се најчестите слики?“, по што следуваа препораки за медиумите и дискусија.

Втората тема „Медиумите и лицата со попреченост – каде е гласот на овие лица?“, ја презентираше Владо Крстовски, програмски менаџер на „Порака“, и токму на ова тема зедовме активно учество во дискусијата, особено во сегментот кој се однесуваше на шареноликата терминологија за лицата со инвалидност во медиумите, а особено во македонската легислатива, каде што ова шаренило од термини во некои случаи претставува и неприменливост на законите, односно проблеми во идентификација при остварување на одредени права. По завршената дискусија беа утврдени соодветни препораки до медиумите.

Третата тема „Категории на родови нееднаквости во медиумите и стереотипи кон ЛГБТ-популацијата“ ја презентираше Ирена Цветковиќ, извршна директорка на „Коалиција Маргини“, додека четвртата „Улогата на медиумите во известувањето за ранливите групи – приказни од терен“ од Петар Клиначарски, новинар во „360 Степени“.

Б.Јовановски

ИНТЕРВЈУ ЗА ТВ АЛФА

На 05.02.2021 година, на барање на новинарската екипа на ТВ Алфа, претседателот на Националниот сојуз на лицата со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија, Бранимир Јовановски, даде интервју на поставените прашања:

1. Со оглед на тоа дека инклузивноста на децата во образовниот систем е опфатено во нашиот Устав и во законската регулатива, можеме ли да кажеме дека сликата во пракса е така како и во документацијата?

- За учениците со попреченост, образованието се наоѓа високо на скалилото на приоритети. Токму преку образованието, лицата со попреченост се стекнуваат со знаења и вештини, кои подоцна имаат голема улога во процесот на нивно вработување и обезбедување на егзистенција за себе и за своите семејства. Токму заради тоа, треба да се овозможи изучување на знаења и вештини конкурентни на пазарот на трудот. Преку квалитетно образование, лицето со попреченост од издржувано лице (за кое се грижи државата), станува лице кое заработува и придонесува за својата економска стабилност и добробит на заедницата во целина. Современо-

то и квалитетно образование е темел на секое општество, а обезбедувањето на соодветни услови за вклучување во инклузивното образование за учениците со попреченост може да се постигне преку надминување на сите пречки кои ја оневозможуваат истата, преку соодветни реформи и програми.

Можеме да кажеме дека Мобилност Македонија и останатите Национални инвалидски организации во нашата држава, во соработка со Министерството за образование и наука и со Националното координативно тело за имплементација на ООН Конвенцијата за працата на лицата со попреченост во Република Северна Македонија, интензивно работиме на овозможување на инклузивно образование за децата со попреченост. Овој процес ниту е едноставен, ниту е лесен, бидејќи треба да се овозможат одредени предуслови за да може инклузивното образование навистина да заживее во пракса.

2. Што е клучното што веднаш треба да се промени според вас?

-Лицата со попреченост не се хомогена група, различните видови и степени на попреченост побаруваат и различни мерки и модели на прилагодување. На децата со телесна попреченост кои се движат со ортопедски помагала, а пред се на децата кои се движат со инвалидска количка, потребно им е овозможување на пристапност во објектите во кои се изведува наставата во сите степени на образование. Потребни се рампи според пропишани стандарди за премостување на неколку скали на влезовите, ракохвати од двете страни на скалилата, прилагодени лифтови за премостување на висински бариери (катови), адаптирани тоалети според пропишаните стандарди за инвалидски колички, односно овозможување на вертикална и хоризонтална пристапност која детето со попреченост може да ја совлада што е можно посамостојно. Можете ли да замислите каква порака му праќаме на тој млад организам во формирање ако постојано некој мора да го турка, или подига по скали со неговата количка, за да го донесе до училищата, истото да мора да се стегат за одење по нужда, бидејќи нема адекватни услови да појде како останатите дечиња во тоалет, или пак да биде ослободено од часови по физичко образование само заради тоа што има телесна или некоја друга попреченост!!! Секако дека ова остава длабоки негативни траги во психата на младот организам во формирање, која подоцна развива чувство на немоќ, неспособност, помала вредност. Тоа не е дозволиво и ние ќе ги вложиме сите напори ова состојба да се надмине.

На децата со оштетен вид потребни им се аудио-визуелни помагала од типот на браева тастатура, читачи на екран, изработка на материјали и страници на интернет во соодветен читлив дизајн и слично, на децата со интелектуална попреченост, односно на децата со посебни образовни потреби потребни им се материјали во лесно читлив формат, посебно адаптирани наставни програми, за децата со оштетен слух пред се потребни им се толкувачи на знаковен јазик за да ја пратат наставата, а генерално на сите, потребно е воведување на сервисираната услуга асистент во настава. Министерството за образование и наука работи на донесување на Правилник за нормативот, описот на

компетициите и работните задачи за образовниот и личниот асистент, кој Правилник треба наскоро да овозможи воведување на ова сервисна услуга со која ќе се олесни овозможување на инклузивното образование. Мобилност Македонија даде свој придонес преку одредени сугестии за подобрување на текстот на овој Правилник.

3. Каков е животот на децата со попреченост во помалите градови и руралните средини?

-Секако не така лесен, можам да кажам дека дури е и потежок отколку животот на децата со попреченост во поголемите градови. Ова пред се се должи на непристапноста на околината, на јавните површини и на деловните објекти, како и непристапна или непостоењето на адаптиран јавен превоз. Всушност адаптиран јавен превоз колку-толку е овозможен само во градот Скопје со петте адаптирани комби возила на ЈСП и нископодните автобуси, меѓутоа сите други градови или немаат организиран јавен градски превоз, или пак истиот е тотално непристапен за лицата со инвалидска количка.

4. Дали Мобилност Македонија е во соработка со други здруженија надвор од Македонија? Дали во регионот децата со попреченост уживаат подобро секојдневие?

-Да, Мобилност Македонија соработува со сродните организации од државите од регионот, разменуваме мислења и искуства за многу теми во насока на подобрување на правата и положбата на лицата со попреченост и можам да кажам дека, од досегашните искуства, сите држави се наоѓаат во процес на имплементација на инклузивното образование. Инаку, нашата држава е потписник на Платформата за образование и обука на земјите од Западен Балкан создадена во 2012 година, која има за цел да иницира поголема соработка помеѓу институциите на системот во сите земји од регионот, со цел да се разменуваат позитивни примери и искуства, да бидат детектирани образовните предизвици и да се обезбеди заеднички пристап за нивно надминување. Искрено се надеваме дека учениците со попреченост и инклузивното образование нема да остане надвор од оваа иницијатива.

5. Ако како една земја се стремиме за едно поубаво утре за овие деца, кој модел, систем е најдобар до

колку можеме да земеме за пример друга земја?

-Искрено да кажам, не сме ги проучувале моделите на инклузивно образование во земјите ширум светот, но она кон кое се стремиме како Мобилност Македонија во однос на инклузивното образование и воопшто во однос на овозможување на образование на лицата со попреченост во нашата држава е целосна примена на мерките од членот 24 од Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост.

ЦИТИРАМ:

1. Земјите потписнички го признаваат правото на образование на лицата со попреченост. Со цел остварување на ова право без дискриминација и врз основа на еднакви можности, земјите потписнички обезбедуваат вклучен систем на образование на сите нивоа и доживотно учење наменето за:

а. Целосен развој на човековиот потенцијал и чувство на достоинство и самовреднување, како и зајакнување на почитувањето на човековите права, основни слободи и човековата различност;

б. Развој на идентитетот, надареноста и креативноста на лицата со попреченост, како и на нивните ментални и физички способности до ниво на целосен потенцијал;

в. Овозможување на лицата со попреченост ефикасно да учествуваат во слободното општество.

2. При реализирањето на ова право, земјите потписнички обезбедуваат:

а. лицата со попреченост да не се исклучуваат од општиот образовен систем врз основа на попреченост, и децата со пречки во развојот да не се исклучуваат од бесплатното и задолжителното основно образование, или од средното образование врз основа на попреченост;

б. лицата со попреченост да имаат пристап до вклучително, квалитетно и бесплатно основно образование и средно образование на еднаква основа со другите во заедниците во кои живеат;

в. разумно прилагодување на индивидуалните потреби;

д. лицата со попреченост да ја добијат потребната поддршка во рамките на

општиот образовен систем, за да се поедностави нивното ефикасно образование;

е. мерки за ефикасна индивидуална поддршка во средините со максимален академски и социјален развој, доследен до целите на потполно вклучување.

3. Земјите потписнички им овозможуваат на лицата со попреченост да ги научат животните и социјални развојни вештини со цел обезбедување на еднакво учество во образованието и како членови на заедницата. За таа цел, земјите учеснички преземаат соодветни мерки, а особено:

а. Обезбедување на изучувањето на Брајовата азбука, алтернативно писмо, аугментативни и алтернативни модели, средства и формати на комуникација и ориентација и мобилни вештини, како и обезбедување на еднаква поддршка и менторство;

б. Обезбедување на изучувањето на знаковниот јазик и унапредување на лингвистичкиот идентитет на заедницата на лицата со оштетен слух;

ц. обезбедување дека образованието на лицата, а особено децата, кои се со оштетен вид, со оштетен слух, или со оштетен вид и слух, се спроведува на најсоодветни јазици, начини и средства за комуникација за поединецот и во средини за спроведување на максимален академски и социјален развој.

4. Со цел да се обезбеди остварување на ова право, земјите потписнички ги преземаат соодветните мерки за вработување на наставници, вклучувајќи и наставници со попреченост, кои се квалификувани за знаковниот јазик и/или Брајовата азбука, како и обучување на професионалци и персонал кој ќе работи на сите образовни нивоа. Овие обуки вклучуваат свест за попреченост и користење на соодветни аугментативни и алтернативни модели, средства и формати на комуникација, образовни техники и материјали за поддршка на лицата со попреченост.

5. Земјите потписнички обезбедуваат лицата со попреченост да имаат пристап до општото високо образование, стручна обука, образование за возрастни и доживотно учење без дискриминација и на еднаква основа со другите. За таа цел, земјите потписнички предвидуваат обезбедување на разумно прилагодување на лицата со попреченост.

XXVI ЛИТЕРАТУРНИ СРЕДБИ НА ЛИЦАТА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА

Мобилност-Македонија во 2020 година објави конкурс за најдобра литературна творба за 2020 година. На објавениот конкурс за најдобра литературна творба се пријавија 11 автори, секој со по една творба, кои ги оценуваше постојаната жири-комисија при Мобилност-Македонија во состав:

-Весна Ацевска - поетеса и преведувач,

-Ѓорѓи Калајџиев - поет, новинар и водител и

-Кире Огненовски - поет и член на Мобилност-Македонија.

Редоследот на творбите беше определен во согласност со пропозициите на Мобилност-Македонија според кои, во случај на еднаков број поени, подобро пласирана е творбата која добила поголем број поени од некој член на жири-комисијата.

Во годинешниот избор, по сумирање на гласовите од жири-комисијата, две творби добија еднаков број поени, меѓутоа творбата „Немир“ од авторот Соња Ѓорѓиевска, од еден од членовите на жири-комисијата доби максимални 11 поени и во согласност со пропозициите го заведе првото место.

За жал, поради зголемениот број на дневна трансмисија на корона вирусот, во месеците ноември и декември, традиционалните Литературни читања, на 2 декември оваа година, одлучивме да не се одржат заради намалување на ризикот од инфекција од ковид-19 кај нашите членови. Плакетите на првопласираните три автори ќе им бидат доставени по пошта на домашна адреса.

Мобилност-Македонија им упатува искрени честитки на сите автори кои со свои творби учествуваа на 26. Литературни средби на лицата со телесен инвалидитет на Македонија.

Конечен редослед:

1. „Немир“ – Соња Ѓорѓиевска (25 поени) од Скопје - шифра „Мигрена“ 8+11+6
2. „Игра на судбината“ – Билјана Димо-

ва (25 поени) од Гевгелија - шифра „Август111“ 10+6+9

3. „Надеж“ – Вања Павлова (23 поени) од Велес - шифра „Надеж“ 9+3+11
4. „Сонце и месечина“ – Билјана Тодоровска (20 поени) од Битола - шифра „Тиква“ 11+7+2
5. „Во потрага по спокојот“ – Ана Додева (20 поени) од Кочани - шифра „АнуPoetry“ 5+8+7
6. „Априлска ноќ“ - Зорица Сандева (19 поени) од Штип - шифра „Месечина“ 4+10+5

7. „Најмила моја“ – Кире Иваноски (15 поени) од Прилеп - шифра „Балче“ 6+1+8
8. „Пофалба на неродените“ - Љубе Лазаревски (14 поени) од Струмица - шифра „АмедеоМодиглијани“ 2+9+3
9. „Моќта на зборот“ - Севда Ѓурчиновска (13 поени) од Скопје - шифра „Клуч“ 1+2+10
10. „Зошто тато“ – Мимоза Делипетрова Томова (12 поени) од Радовиш - шифра „Небесна птица“ 7+4+1
11. „Луѓе“ – Сотир Чаушевски (12 поени) од Ресен - шифра „Жар“ 3+5+4

Настан во живо не беше организиран заради мерките од заштита од ковид-19, кои беа на сила, па затоа Плакетите на авторите на првонаградените три творби им беа испратени по пошта.

Б.Јовановски

25 МАРТ – ДЕН ЗА ПОДИГАЊЕ НА СВЕСТА ЗА ЦЕРЕБРАЛНАТА ПАРАЛИЗА

25 март од многу држави е прогласен за Ден за подигање на свеста за церебрална парализа. Мотото е: Насликајте го светот со зелена боја, едуцирајте се и застапувајте се!

Церебрална парализа (ЦП) претставува непожелен глобален феномен, а овој ден нè потсетува на над 17 милиони луѓе во светот кои се погодени од ова состојба. Церебралната парализа е една од најчестите физички попречености што ги погодува најранливите меѓу нас – децата. Дополнително, ЦП останува присутна низ текот на целиот животен век на детето без ефикасен лек за целоснооздравување, но со можност со примена на одредени медицински третмани, физикални вежби, ортопедски помагала и оперативни зафати, истата значително да се подобри.

Церебралната парализа е најчеста попреченост во детството, но сепак во целиот свет малку се знае што е тоа ЦП и

како е предизвикана. Важно е да се знае дека церебралната парализа не е болест туку се смета за нарушување, различно од една до друга личност, кое може да се манифестира со слабост на едната или двете раце, епилепсија, интелектуална попреченост или тотална неспособност да се контролира движењето, како што е на пример одењето.

Подигањето на свеста за церебралната парализа се решава на различни начини низ целиот свет. Така, во САД, март е прогласен за месец на церебрална парализа, додека во некои земји се слават неделите на церебрална парализа – обично првата недела од октомври. Со признавање на ден – недела – месец на церебрална парализа, добиваме можност да го привлечеме потребното внимание и да кажеме што е потребно и важно.

Тоа се нашите пет минути годишно кога треба да ја пренесеме пораката до

пошироката јавност. Тоа се пет минути во кои можеме да се бориме за подобро утре за нас и за нашите деца.

Тоа се пет минути во кои некој ќе нè слуша кога зборуваме за нашите проблеми и за нашите можности.

Оние пет минути во кои навистина можеме да го смениме светот.

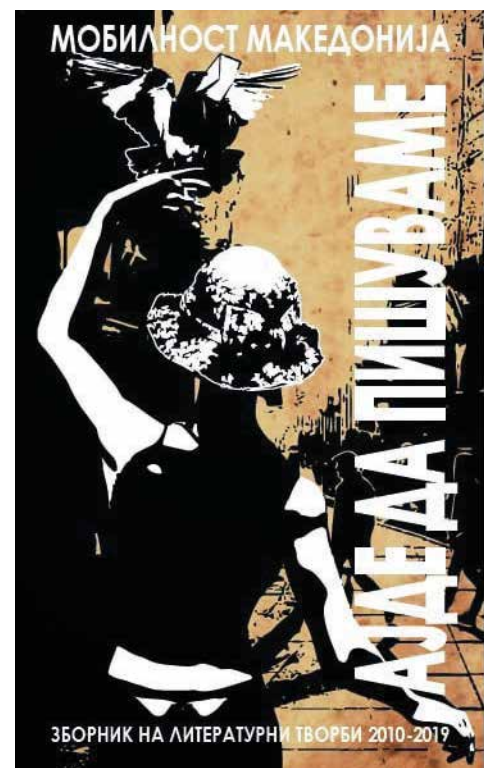
Б.Јовановски

МОБИЛНОСТ-МАКЕДОНИЈА ИЗДАДЕ ЗБОРНИК НА ЛИТЕРАТУРНИ ТВОРБИ 2010-2019 СО НАСЛОВ „АЈДЕ ДА ПИШУВАМЕ“

Националниот сојуз на лицата со телесен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија, како национална инвалидска организација на лицата со телесен инвалидитет во Република Северна Македонија, и кровна организација на здружени членки со над 8.200 членови, според активностите за подобрување на правата и положбата на овие лица, во својата програма за работа презема и соодветни активности за социјална инклузија на лицата со телесен инвалидитет преку развивање на нивните креативни, уметнички и интелектуални потенцијали.

Една од тие мерки е и одржување на манифестацијата „Литературни средби на лицата со телесен инвалидитет на Македонија“, која ја одржуваме долга низа години и секоја година финансира со „Литературни читања“ на најдобрите три творби, селектирани од стручната жири-комисија, токму во предвечерјето на одбележувањето на 3 Декември – Меѓународниот ден на лицата со инвалидитет. Низ годините од нашето постоење и дејствување се нанижаа 25 изданија на „Литературни средби на лицата со телесен инвалидитет на Македонија“.

„Во овој Зборник на литературни творби наречен ‘Ајде да пишуваме’, ги објавуваме најуспешните три творби од секое издание на „Литературните средби на лицата со телесен инвалидитет на Македонија“, во период од 2010 до 2019 година, со што им се заблагодаруваме на авторите за нивната креативност, оддавајќи им должна почит. Ова е наш обид, преку публикување на творбите, тие да го видат светлото на денот и да се најдат во рацете на вљубениците на убавиот пишан збор, воедно штитејќи ги од заборава. Како сојуз посакуваме Калиопа, заштитничката на епската поезија и ораторството, со својата восочна плочка, моливот и свиток од хартија и понатаму да ги буди страстите, да ги инспирира и да им даде сила на нашите членови поети да истраат во обидите да ги преточат своите емоции преку нивните поетски креации, кои понатаму несебично ќе ги понудат на уживање на широкиот поетски аудиторинум. Мобилност-Македонија ќе продолжи да ги поддржува и развива креативните потенцијали на своите членови преку организирање и одржување на Литературни средби, Литературните читања, а ќе се погрижи периодично, најуспешните од нив, да ги објави во соодветен

Зборник“ – истакна претседателот на сојузот Бранимир Јовановски.

А дотогаш: „Ајде да пишуваме“.

Б.Јовановски

КОНСТИТУТИВНА СЕДНИЦА НА НОВИОТ СОСТАВ НА НКТ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА НА ООН ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ

На 25.2.2021 година во просторите на Владата на РСМ, под претседателство на Спасе Додевски, се одржа конститутивната седница на новиот состав на Националното координативно тело за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со инвалидност. Во ова тело членуваат по двајца претставници од министерствата (еден член и еден заменик член), како и претставници од две невладини организации, Националниот совет на инвалидските организации на Македонија - НСИОМ (Владо Крстовски—член и Бранимир Јовановски—заменик член) и двајца претставници од Ресурсниот центар.

На седницата, по кусото запознавање на претставниците, беше усвоен записникот од претходната седница на телото одржана на 30.12.2020 година, од страна на претседавачот беше дадена информација за реализираните активности до одржување на конститутивната седница и беше отворена дискусија по однос на идни планирани процеси како и изготвување на Акциски план за 2021 година.

Б.Јовановски

ОДРЖАН НАСТАН ЗА ПОДИГАЊЕ НА НИВОТО НА СВЕСТА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ЛИЦАТА СО МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА, ПАРАПЛЕГИЈА И ДИСТРОФИЈА

На 27.05.2021 година, на терасата на Музејот на македонската борба во Скопје, во организација на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија, се одржа јавен настан за подигање на свеста за потребите и правата на лицата со мултипла склероза, параплегија и дистрофија.

На настанот поред четириесетина членови на Мобилност Македонија од повеќе здружени членки, како гости присуствуваа: Милан Живковиќ - советник на премиерот за труд и социјална политика, Томислав Цветковски и Зоран Стојанов - претставници од Министерството за труд и социјална политика, Доцент д-р Иван Барбов - начелник на Клиниката за неврологија при универзитетската клиника Мајка Тереза во Скопје, Даниела Стојановска Цинговска - советник на директорот на ФЗОМ за ортопедски помагала, Горан Чаловски - директор на Центарот за ортотика и протетика „Славеј“ од Скопје и Даниела Николова - директор на Музејот на македонската борба.

По поздравниот говор од страна на директорот на музејот, Даниела Ни-

колова, на присутните ин се обрати Милан Живковиќ истакнувајќи дека присуствува на настанот како назначено лице од премиерот Зоран Заев, кој заедно со поканетите министри за труд и социјална политика, Јагода Шахпаска и за здравство, Венко Филипче, мораа да присуствуваат на седницата на Собранието на РСМ на која се поставува-

ат пратенички прашања. Живковиќ ги потенцираше заложбите на Владата на РСМ за едно, инклузивно општество за сите.

Претседателот на Мобилност Македонија ги поздравил присутните гости и членовите на сојузот истакнувајќи: „Светскиот ден на МС е прогласен од Меѓународната федерација на МС и нејзините членови во 2009 година со цел да ја обедини заедницата за мултиплекс склероза. И оваа година, заради пандемијата од КОВИД-10, кампањата ќе продолжи преку Интернет порталите во рамките на тригодишната тема (2020-2022) за подобрување на врските за рушење на социјалните бариери. Глобалната кампања за МС, која вклучува виртуелни настани и настани на социјалните медиуми, продолжува во текот на мај и почетокот на јуни, а самиот ден паѓа на 30 мај. Дневните виртуелни програми ќе помогнат да се подигне свеста за потребите на околу 2,5 милиони луѓе широм светот погодени од оваа прогресивна невродегенеративна состојба. Месец мај е исто така месец за подигање на свесноста за лицата со оштетување на рбетниот

организира единствен настан на кој тие самите ќе проговорат за проблемите со кои се соочуваат во секојдневното живеење, но и за потребите на овие лица. Иако лицата со телесен инвалидитет не се хомогена група, и имаат потреба од различито ниво на секојдневна поддршка, некои работи им се со заеднички именител, а тоа е пред сè потребата од пристапност до објектите и јавното опкружување, пристапно образование, вработување, квалитетна и целосна здравствена заштита и остварување на право на социјални надоместоци и социјални услуги за ефикасна и целосна социјална инклузија во сите пори од општеството“ - истакна Јовановски.

Христина Просковска, претставник на членовите заболени од мултипла склероза, во своето обраќање истакна: „Шеста година по ред огранокот на Мултипла склероза(МС) при Мобилност Скопје со целосна поддршка од Мобилност Македонија, се приклучува кон меѓународните активности во месец мај за подигање на свеста и одбележување на Светскиот ден на мултиплекс склероза, 30 мај. Светското здружение на МС одлучи од 2020 до

2022 година темата на одбележувањето да гласи да бидеме „поврзани“ со семејството, пријателите, здруженијата, институциите, градовите, државите, како една заедничка целина која ќе понуди здрави решенија, сигурни иницијативи, откривање на непознатото, добивање ресурси за изнаоѓање новитети на многу полиња, адекватни сер-

столб (моноплегија, параплегија, хемиплегија и квадриплегија), како и на лицата заболени од некои видови на дистрофија. Мобилност Македонија во координација со претставниците на членовите од наведените дијагнози, донесе одлука денес, пред сè заради протоколите и мерките за заштита од ширење на епидемијата на КОВИД-19, да

19

висни услуги и друго. Упатуваме апел до носителите на одлуки и политики во нашето општество, во борбата за подобрување на правата на лицата со оваа дијагноза да обрнат посебно внимание: на овозможување на пристапност до институциите, непречено остварување на паричните надоместоци кои законски ни следуваат (навремено добивање на термини за комисиите и навремено решавање на поднесоците за добивање решение), квалитетни здравствени

услуги (достапни термини кај матичните невролози, навремени термини за МР снимања, достапна современа терапија-лекови, следење на модерни и нови начини на третирање на болеста кои допринесуваат до помала прогресија на мс и сл.), почести физикални третмани (во соседството и светот има нови видови на физикални терапии по пат на роботика), соодветно бањско лекување (можност за придружник и соодветна пристапност во собите, лиф-

товите, базените и ординациите), заштита на работните односи, непреченото користење на услугите за лична асистенција, како и повеќекратни термини со психолог и мотиватор во процесот на лекувањето, особено за млади пациенти или пациенти во почетна фаза на болеста. **ДА ОСТАНЕМЕ ЗАЕДНО, ДА БИДЕМЕ ПОВРЗАНИ**“ -истакна Просковска.

Гоце Миновски, претставник на лицата со параплегија и квадриплегија истакна: „Огранокот на параплегија при Мобилност Скопје а со поддршка на Мобилност Македонија, четири години по ред во месец мај, со соодветна програма се вклучува во активностите за подигање на свеста во општеството за овие лица. За оваа година, огранокот на параплегија одбра маици со црвена боја, на кои го постави слоганот „Животот во колички не е секогаш лесен, продолжете со борбата“ слоган кој ја отсликува непоколебливоста да се избориме за нашите права и потреби, а пред се: Потребата од подобрување на инфраструктурата во градот и надвор од градот, во однос на пристапноста во домашната околина, здравствените установи, институциите, банки, училишта, културни установи, јавни простори, бањи, туристички локации, излетнички места и сл. Овде е важно да се напомене дека не е доволно да се адаптира само надворешноста на објектот, туку и внатрешниот пристап со адекватни врати, лифтови, адаптирани тоалети и слично, потреба од подобри здравствени услуги и соодветна терапија, достапни термини, бесплатни медикаменти за третман на тешките последици предизвикани од состојбата (преврски на декубитусни рани и сребрени гази), два пати годишно користење на бањско лекување, редовни физикални терапии, редовно остварување на праваата за добивање на надоместоците за неа и помош преку точни и навремени термини за кај комисиите, ефикасна услуга на лична асистенција, организирање чести трибини со лицата со параплегија и лица вработени во институциите за посоодветно изнаоѓање на решенија за проблемите“ - истакна Миновски.

Доцент д-р Иван Барбов говореше за причините и последиците на мултиплекс склероза, за сите напори кои клиниката ги прави за подобрување на терапијата и пред се за воведување на позитивната листа на лекаства лекови од новата генерација на лекаства, кои поред подобрена ефикасност, дел од

нив овозможуваат терапијата да се при-ма еднаш на шест месеци, што многу го олеснува начинот на примање на терапијата кај овие лица. Тој и персоналот на клиниката остануваат достапни за било какви совети потребни за лицата со МС.

Една новинарка истакна дека може-ла да земе некоја наша изјава од пред 10 години и само да и го смени датумот и би можела да го одбележи настанот и без да присуствува на истиот. Праша дали има некакви подобрувања од страна на институциите, или состојбата е статус кво. Претседателот Јовановски одговори дека има поместувања при остварување на правата во позитивна смисла на зборот во повеќе области, како што се социјалните надместоци и услуги, потоа квалитетот, изборот и функционалноста на ортопедските помагала, пред се воведување на списокот на ортопедски помагала стандардно лесните и активните инвалидски колички, електронските надколески и надлактни протези, динамичките стапала, повеќесовински колесни зглобови и слично, меѓутоа развојот на технологијата во оваа област е евидентен и ние ќе мораме и во иднина, без оглед на сите досегашни достигнувања, да апелираме за нови соодветни подобрувања на оваа

поле. Очигледно е дека пристапноста на објектите и опкружувањето е на ниско ниво, особено во помалите локални самоуправи и постојано ќе мора да алармираме и на овој проблем се додека не биде целосно решен, преку новиот Закон за градење каде бараме пристапноста да се дефинира како основ за градба, а особено пристапноста на објектите во кои се изведува настава од основно, средно и високо образование, каде лицата со инвалидност се стекнуваат со знаења и вештини потребни на пазарот на трудот. Темата е комплексна, потребите исто така, ова е континуиран процес и колку и да успееме во реализација на нашите барања, остануваат уште повеќе отворени прашања кои треба да добијат своја позитивна разрешница, најнапред со ставање во правна рамка преку законодавната власт, а потоа и преку имплементација на истите преку извршната власт.

На крајот од настанот, претседателот на Мобилност Македонија им се заблагодари на присутните новинари од електронските и печатени медиуми, бидејќи без нивното присуство, целта на настанот за подигање на нивото на свеста за овие лица би била неостварлива, во вистинска смисла на зборот.

Б.Јовановски

ГОСТУВАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА ВО УТРИНСКА ПРОГРАМА НА ТВ СИТЕЛ

Претседателот на Мобилност Македонија, по покана од ТВ Сител, на 02.11.2020 година со почеток во 09:30 часот, учествуваше во утринската програма на ТВ Сител, „Ја сакам Македонија“.

На прашањата од новинарот Мартин Арсов, Бранимир Јовановски ја запозна широката јавност со проблемите со кои се соочуваат лицата со телесен инвалидитет во урбаните средини, кои се најголемите предизвици и проблеми со кои се соочуваат, дали и колку се пристапни стамбените и деловните објекти во нашата држава и дали постои законска регулатива која го третира ова прашање, каква е состојбата со обележани паркинг места за возила кои ги управуваат лицата со инвалидност и со какви проблеми се соочуваат овие лица при паркирање, може ли лице со инвалидска количка самостојно да се движи по улиците во Скопје, каква е состојбата со набавка на нови ортопедски помагала, пред се инвалидски колички и протези, се надмина ли овој проблем?

Во петнаесет минутното обраќање, претседателот накусо, онолку колку му дозволуваше отстапениот временски термин во емисијата, ја презентираше актуелната состојба и активностите кои како сојуз на ова поле ги презедовме во минатиот период, кои тековно ги преземаме и ќе ги преземаме во иднина, а се со цел подобрување на положбата на лицата со телесен инвалидитет во нашата држава и овозможување на независно и самостојно движење и пристап. Тема широка и само загатната, а конкретен одговор и реализација ќе следи по контактите со институциите надлежни за овие прашања.

Б.Јовановски

ПРОЕКТ ИНКЛУЗИВНИ ИГРАЛИШТА ИНКЛУЗИВНО КАТЧЕ ВО ОУ „СТРАШО ПИНЦУР“ ВО СКОПЈЕ

Во 2012 година Министерството за труд и социјална политика покрене иницијатива за подобрување на социјалниот живот на децата со инвалидност и можноста за нивен правилен раст и развој, преку изградба на инклузивни детски игралишта на територијата на нашата држава. Министерството одлучи овој проект го реализира во партнерски однос со Мобилност Македонија. Проектот за инклузивни детски игралишта подразбира оформување на простор со реквизити кои се достапни и за децата со попреченост. Имајќи предвид дека овие деца се со потреби од различен карактер потребно беше да се предвиди простор – детско игралиште кое на овие деца ќе им обезбеди безбедно да си играат, социјализираат и ќе им се овозможи поттикнувачка средина за правилен раст и развој.

Првото детско игралиште од ваков тип беше поставено во градскиот парк во Скопје кај стариот влез на Зоолошката градина, со финансиска поддршка од Градот Скопје во делот на обезбедување на просторот со мека подлога и урбана опрема.

Со цел да се прошири проектот за изградба на инклузивни детски игралишта, Министерството за труд и социјална политика презеде активности за обезбедување на поддршка од приватниот сектор и од меѓународните организации и странски амбасади во нашата земја и за таа цел Мобилност Македонија отвори донаторска сметка за обезбедување средства за поставување на мека подлога на игралиштата.

Во таа насока се појавија три домашни компании и тоа: „Трансмет“ од Скопје кој обезбеди финансиски средства за поставување на детско игралиште во општина „Горче Петров“; „Фени индустри“ обезбеди финансиски средства за поставување на детско игралиште во општина Кавадарци и „Жикол“, од Струмица, обезбеди финансиски средства за поставување на детско игралиште во општината Ново Село, во основното училиште „Климент Охридски“. На донаторската сметка во Мобилност Македонија пристигнати се донации од Асоцијацијата на Македонците во Обединетото Кралство во Лондон, од Естхер Маргин Падрон, заменик амбасадор при амбасадата на

Шпанија и од „Ген-И“ Дооел Скопје. На тој начин се опреми сензорна соба на деца со аутизам во Заводот за рехабилитација на деца и младинци во Топанско поле во Скопје

Од амбасадата на Република Полска во нашата земја, добивме финансиска поддршка за изградба на инклузивно детско игралиште во Прилеп во 2014 година. Истата година опревивме катче со инклузивни реквизити во населбата Капиштец во Скопје.

Со помош на локалната самоуправа следеа инклузивни игралишта во општина „Кисела Вода“ во Скопје, во Битола, Ресен, Велес и во општина „Шуто Оризари во Скопје. Во услови на пандемијата од Ковид-19 во март 2020 година, отворивме инклузивно игралиште во Штип.

На крајот од 2020 година во декември во Основното училиште „Страшо

Пинџур“ во скопската населба „Даме Груев“, каде настава посетуваат 6 децата со попреченост до IV одделение (аутизам и дистрофија) обезбедивме катче за инклузивно дружење веднаш до ресурсната соба во која со децата работи дефектолог. На отворениот дел беа поставени инклузивни маса и клупи во вид на “летниковец“ со цел децата да бидат заедно со своите другарчиња и за време на училишниот одмор и за време на часовите по физичка култура.

Проектот со инклузивните игралишта продолжува и оваа година. Ги повикуваме здружените членки на Мобилност Македонија да аплицираат за поставување на инклузивни реквизити дворовите на училиштата во нивните општини, или на постоечките детски игралишта.

С.Прчева

РАБОТИЛНИЦА ЗА ИНКЛУЗИВНО НОВИНАРСТВО ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА МИМ И НСИОМ

На 7.5.2021 година, во организација на Македонски институт за медиуми (МИМ) и Националниот совет на инвалидските организации на Македонија (НСИОМ), преку платформата „Зум“, беше одржана „Работилница за инклузивно новинарство“ генерирање теми за видеоистории поврзани со застапување на правата на лицата со попреченост“.

Мобилност-Македонија на работилницата ја претставуваа: Бранимир Јовановски, Христина Просковска и Горан Спасов.

По воведните зборови и претставување на учесниците, Марина Тунева, од Советот за етика на медиумите на Македонија, ја презентираше темата „Гласот на лицата со попреченост во медиумите низ инклузивно известување“. Презентацијата беше интерактивна, со активно

постојат тешкотии во нивното интегрирање, а честопати се пристапува и кон нереалистично претставување на попреченоста преку синдром на супер херој: „Ја победи болеста со упорна работа“, „Ги сруши сите предрасуди“, „Сите ѝ се десетки и покрај препреките“, „Не знае да се предаде“ и слично. Покрај другото, како клучни проблеми во информирањето, Марина го посочи преголемиот фокус конистите извори на информациите, институциите постојано нудат исти „гласноговорници“ за медиумите, а најчести „модел“ на медиумско претставување се: Медицинскиот модел –попреченоста се претставува како болест која бара лекување; Социјалниот модел –попреченоста се гледа низ призма на „оштетување“ на поединците, поради бариерите во опкружувањето. Тоа влијае врз

на медиумските слики и претставувања: „Нам ни треба да сме слушнати, а најдобриот начин за тоа е ако нашиот глас го има во приказните за непопреченост“, „Најдобро нешто за мене ќе биде ако се ‘хуманизира’ речникот. Ако мене како човек во количка ме претставуваат како татко, брат, обожавател на фудбалот... Ако жената што е слепа ја претставуваат како мајка, сопруга, адвокат...“, „Не сакам да слушам дека сум врзан за количка, дека страда од нешто, дека се борам за нешто...“, „Сакам да ми покажат дека припаѓам во ова општество, дека сум со сите, имам заеднички грижи со сите...“, „Честопати медиумите не третираат како поединци кои постигнале успех во професијата, како да сме единствени со таков статус (издвојување)“.

вклучување на присутните на работилницата и размена на идеи и искуства. Марина детално ги образложи причините како се создаваат погрешни перцепции во медиумите, кои се општите рамки во известувањето за лицата со попреченост преку тенденција да се генерализираат претстави оваа популација како хомогена со исти или слични потреби, што не е потполно точно, честопати се претставуваат како жртви кон кои треба да чувствуваме жал, а помалку како лица со моќен статус во општеството, истите не се видливи, односно ги нема во редовното медиумско известување. Се прави лоша перцепција за лицата со попреченост дека не се способни целосно да чувствуваат во нормалниот живот, дека

нивниот живот и го попречува нивното вклучување; Модел на „преувеличување на заслугите“ –лицата со попреченост се претставуваат како инспиративни, посебни, „супер херои“; Бизнес модел –темите и прашањата поврзани со лицата со попреченост поврзуваат со издатоци во општеството, а особено за бизнисот; Модел на граѓански права –лицата со попреченост се претставуваат како луѓе од „заедницата“ или општествена група којашто заслужува права; Правен модел –се претставуваат како лица со законски загарантирани права и некои коишто мораат да поднесуваат тужби за да се почитуваат нивните права.

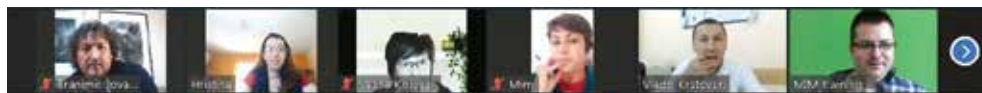
Потоа, беа дадени примери што велат лицата со попреченост во однос

На крајот од презентацијата беа дадени препораки за известување кон новинарите да остваруваат директна комуникација и да ги препознаваат темите/прашањата, да им дозволат на лицата со попреченост самите да им се претстават и ако не можат да зборуваат директно со нив, да разговараат со луѓето од нивното опкружување. Ако не се сигурни како да го опишат лицето со попреченост, најдобро е да се праша како би сакало да се окарактеризира. Исклучително важно е да се откријат изворите на проблемите во општеството и потенцијалните начини како да се решат, особено преку консултирање на соодветните извори. Преку известувањето, потребно е да се подигне ни-

вото на свеста за предизвиците со кои се соочуваат лицата со попреченост, факторите што придонесуваат кон проблемот и што водат кон стигматизација. Потребно е да се покрене јавна дискусија со која се „предизвикуваат“ стереотипите, потребно е да се претстават најчестите „митови“ за попреченоста, а известувањето да биде афирмативно. Комуникацијата со граѓанскиот сектор потребно е да биде преку редовно известување, а не само при одбележување на 3 Декември – Меѓународниот ден на лицата со попреченост. Треба да се користи соодветен речник што пренесува позитивна порака и ги истакнува способностите наместо препреките, да се избегнува речник што дехуманизира, на пример никогаш не велете „жртва на“ или „страда од“..., воспоставување на редовна консултација со граѓанскиот сектор заради проширување на перспективите, како и избегнување на сензационализам и „бомбастични наслови“.

Владо Крстовски беше модератор на втората сесија од работилницата на тема: „Проблеми и предизвици во застапување на правата на лицата со попреченост“, во која свои излагања имаа претставниците на граѓанските организации, членки на НСИОМ. Владо истакна дека е крајно време да се промени парадигмата за лицата со попреченост и истите да се претстават од објекти на милосрдие и заштита, како субјекти со права. За таа цел, тој ја најави дискусијата со конкретни примери за правната рамка наспроти реалноста и тоа во повеќе области од секојдневието: Недискриминација и подигнување на јавната свест, деинституционализација како форма на вклученост во заедницата и самостојно живеење преку развивање на соодветни служби/услуги во заедницата, пристапност, здравствена заштита, образование, социјална заштита, вработување, деловна способност итн.

Претседателот на Мобилност-Македонија, Бранимир Јовановски, дискутираше во однос на пристапноста, или подобро кажано непристапноста на објектите и јавното опкружување и покрај соодветни законски решенија и правилници за овозможување на хоризонтална и вертикална пристапност до и во објектите. Недозволиво е во 21 век сè уште да се соочуваме со градби кои го лимитираат движењето на дел од популацијата со попреченост, која се соочува со пречки во мобилноста, само поради тоа што надлежните институции не ги спроведуваат законски-

те решенија, не размислувајќи дека со тоа директно им наштетуваат на овие лица воедно и двојно ги хендикепираат, како консументи на услуги, но и како можност за нивно вработување. Во постапка е носење на нов Закон за градење и апелираме пристапноста да биде опишана како стандард за градба и секое непочитување на одредбите за пристапност да биде причина за неиздавање на употребна дозвола на објектите, а одговорните лица да одговараат кривично. Исто така го наметна и прашањето за нефункционирањето на комисиите за определување на надоместок за нега и помош од друго лице, како и надоместокот за попреченост, поради немање доволно термини за закажување на термин за прегледи преку

Имено, лицата на кои им е одобрено ова право можат да ја користат услугата максимално 80 часа месечно, што е малку за некои лица кои се поактивни или имаат потреба од поголема поддршка за независно живеење.

Третата сесија на тема „Инклузивно известување низ примери од праксата“ ја раководеше новинарот Даниела Драштата, од Хрватската радио-телевизија. Таа сподели мноштво на примери за „ненападно“ и помалку акцентирани известувања кога се работи за лицата со попреченост, преку неколку видеосертсификати од разни емисии во кои беа застапени прашањата и проблемите со кои се соочуваат лицата со попреченост и начинот на кој суптилно и без пренагласување ја постигнуваат својата цел и

системот „Мој термин“. Ова е сериозно прашање бидејќи лицата со најтешка телесна попреченост, не по нивна вина, ги губат средствата кои им се неопходно потребни да ги платат соодветните услуги и зголемени трошоци поради самата попреченост.

Горан Спасов дискутираше во однос на непристапноста на објектите во кои се изведува процесот на гласање, истакнувајќи дека за тоа е направена целосна студија која покажува дека 95% од избирачките места се непристапни за лицата со најтешко телесен инвалидитет, а со самото тоа ги оневозможува да го извршат своето граѓанско право на гласање. Христина Просковска се надоврза на дискусијата, ставајќи посебен акцент на ограничениот број на часови за користење на услугата личен асистент.

доаѓаат до соодветни решенија за своите проблеми.

На крајот организаторите на настанот ги сублимираа дискусиите од учесниците на работилницата, а дел од нив ги предложија и како можни работни теми за претстојните видеостории. Беше кажано дека дополнително детално ќе бидат формулирани темите за видеосториите и ќе бидат споделени со сите учесници на работилницата, а потоа и ќе се пристапи кон снимањето на видеосториите. Во план се десет видеостории, но во зависност од темите, можат да бидат и повеќе.

Б.Јовановски

УТРИНСКИ БРИФИНГ НА СЛОБODНА ТВ

На 18.5.2021 година, на покана на новинарот Сашо Ордановски од Слободна ТВ, претседателот на Параолимпискиот комитет на Северна Македонија, Бранимир Јовановски, гостуваше во емисијата „Утрински брифинг“ на Слободна ТВ.

„Во десетминутниот разговор ги претставив нашите можни учесници на Параолимписките игри во Токио 2020, го опишав накусо квалификацискиот модел за учество на Игрите, но и објаснив зошто на нашата програма не се застапени поголем број спортови од широката лепеза на спортови на Параолимписките игри, особено екипните спортови, за кои ниту имаме потребна инфраструктура, опрема, ниту доволно средства за нивно практикување. Воедно, ги повикав младите лица со телесен инвалидитет, слабовидните и слепи лица, како и глувите и наглуви лица да се приклучат во работата и активностите во некој од шеснаесетте општински и меѓуопштински Сојузи за спорт и рекреација на инвалиди, како би можеле да ја поддржаме нивната спортска активност и да ги подобриме нивните спортски перформанси, пред сè заради

сочувување и одржување на нивното здравје, а потоа и заради нивно напредување во спортот и сопствена афирмација преку програмиран трениражен процес, како и достоинствена афирмација на нашата држава низ сите меридијани на светот“ – истакна Јовановски.

Б.Јовановски

НАЦИОНАЛНА РАМКА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА ПРИМЕНАТА НА КОНВЕНЦИЈАТА НА ООН ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

На 23.04.2021 година на TEAMS online платформата се одржа работилница со тема „Национална рамка за следење на примената на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост“.

фа, заменик Народен правобранител на Република Северна Македонија и Тања Темелјоска, советник за човекови права, Канцеларија на Постојаната претставничка на ОН во Република Северна Македонија.

преземените чекори да се овозможи воспоставување на рамката - споделување на резултатите од анкетното истражување и идните облици на соработка говореше м-р Васка Бајрамовска-Мусиџа, заменик Народен правобранител на Република Северна Македонија.

Во натамошниот тек од седницата меѓу учесниците на настанот беа извршени консултации за националната рамка за следење на примената на КПЛП и тоа за:

- Очекувањата и придонесот на организациите на лицата со попреченост и другите домашни и меѓународни организации во функционирањето на националната рамка за следење;
- Активно и суштествено учество на лицата со попреченост и начела на инклузивност, отвореност и транспарентност;
- Правата на жените и децата со попреченост;
- Главни приоритети на рамката за унапредување на инклузивноста и правата на лицата со попреченост во националниот контекст.

Б.Јовановски

Модератор на работилницата беше 9-р Весна Косиџиќ-Ивановиќ, државен советник за следење на имплементацијата на Конвенцијата за правата на лицата со попреченост при Народен правобранител, а воведни обраќања имаа м-р Васка Бајрамовска-Мусиџа-

Во работниот дел најнапред за воспоставување на Национална рамка за следење на примената на Конвенцијата за правата на лицата со попреченост (КПЛП) и за улогата на Народниот правобранител како национален механизам за следење на примената на КПЛП и

ЗАПОЧНА РЕАЛИЗАЦИЈАТА НА ПРОЕКТОТ ПРИСТАПНИ ТРОТОАРИ ВО КУМАНОВО

Во Куманово започна проект за приспособување на тротоарите за движење на лицата со инвалидност. Проектот е со целосна поддршка од градоначалникот на Куманово, Максим

Димитриевски. Иницијативата ја покрене здружението на лица со телесен инвалидитет Мобилност-Куманово, кое укажува дека овозможувањето на непречено и самостојно движење е основа

за социјална инклузија на лицата со телесен инвалидитет и дел од мерките на Конвенцијата на Обединетите нации за правата на лицата со инвалидност.

Б.Јовановски

МОБИЛНОСТ-КОЧАНИ ДЕЛ ОД РАБОТИЛНИЦАТА „ПРАВТА НА РАНЛИВИТЕ ГРУПИ ВО МЕДИУМСКАТА ОБЛАСТ“

На 30 март 2021 година, во организација на РЕСИС - Институт за истражување на општествениот развој и CIVICA MOBILITAS, на Zoom платформата, се одржа работилница на тема „Правата на ранливите групи во медиумската област“, на која учествуваа и Мобилност-Кочани со свои претставници. Фокусот

ваат со инвалидитет. Балансот би требало да се бара во објективното информирање и градење на атмосферана потполна еднаквост. Тоа би можело да се постигне со афирмирање на позитивни примери и успешни приказни, каде што тежиштето ќе биде ставено на нивната семејна, професионална, општествена улога, и сето

беше ставен на различните аспекти на информирање кога се обработуваат теми важни за ранливите групи. Свои излагања имаа Емилија Петреска-Камењарова, од Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, која се задржа на улогата на Агенцијата како регулаторно тело во промоција на концептот на медиумска писменост на организациите во процесот на информирање, препознавањето на говорот на омраза и дискриминаторскиот јазик во медиумите, како и можноста за поднесување на претставки до Агенцијата во случај на појава на несоодветни содржини.

Марина Тунева од Советот за етика во Медиумите на Македонија во својата презентација, преку многу примери посочи на негативните практики во медиумите на национално и локално ниво, при изработката и емитувањето на различните медиумски содржини, со посебен акцент на лицата со инвалидност. Особено беше истакната потребата од уривање на стереотипите кои одат во обете крајности – од една страна да ги претставуваат инвалидите како жртви (на системот и околината), а од друга страна, од нив градат слика на суперхерои, само затоа што се соочу-

ваат со инвалидитет. Балансот би требало да се бара во објективното информирање и градење на атмосферана потполна еднаквост. Тоа би можело да се постигне со афирмирање на позитивни примери и успешни приказни, каде што тежиштето ќе биде ставено на нивната семејна, професионална, општествена улога, и сето

тоа ќе биде презентирани на достоинствен начин. Заради тоа потребно е да се зголеми присутноста на лицата со инвалидност во медиумите, така што „нашите теми“ ќе станат „теми заеднички за сите граѓани“. Исто така беше актуализирана и потребата од посериозна обука, со која ќе се анимираат медиумските работници при обработката на која било општествено значајна тема, како интегрален дел да го обработат прашањето и низ призмата на лицата со инвалидитет.

Во интерактивниот дел беа вклучени и повеќе граѓански организации, меѓу кои и Мобилност-Кочани, при што покрај запознавање надругите активности на Здружението, беа презентирани и нашите искуства од учеството во проектот „Попреченоста е прашање на перцепција“, финансиран од Македонскиот институт за медиуми и ЕУ. Исто така беше презентирани неформалната мрежа на граѓански организации „Мрежа од совети на публики“, координирана од Институтот РЕСИС како и можноста за соработка на заеднички проекти и иницијативи.

Василчо Илијев

АКТИВНОСТИ НА МОБИЛНОСТ -БИТОЛА ВО УСЛОВИ НА КОВИД -ПАНДЕМИЈА

Практично од ноември минатата година, со вториот бран на пандемијата, силно се редуцираа активностите во канцелариите на „Мобилност Битола“ во Битола, Ресен и во Демир Хисар. Тие практично беа затворени, со ретки исклучоци за неопходни потреби. За жал, пандемијата зеде данок и од нашите членови.

Следејќи ги препораките на Мобилност-Македонија и здравствените власти, активностите кои ги спроведовме беа со максимално почитување на протоколите за заштита од ова зло. Во овој контекст, претседателот имаше и видео-обраќање по повод 3 декември – Меѓународниот ден на лицата со инвалидност, кое беше објавено на Фејсбук, а писмени обраќања имаше и по повод 33 години од основањето на Мобилност-Битола. Така ги одржавме и УО и Собранието на Мобилност-Битола, а за други поголеми активности, се надеваме дека ќе бидеме во можност да ги реализираме со позитивни препораки во најскоро време.

Д-р Нико Јанков

ГОДИШНА СРЕДБА НА КРЕАТИВНАТА РАБОТИЛНИЦА СО ПРИЈАТЕЛИТЕ ВО АСАМАТИ

Трагајќи по алтернативно решение за одржување на традиционалната годишна работилница на Креативната работилница при Мобилност-Скопје и пријателите креативци од збратимените здруженија, а засегнати од новонастанатата глобална криза, произлезена од пандемијата со ковид-19 во светот и кај нас, организаторите и членовите одлучија таа да се одржи во помал состав и ново руво, во прекрасното село на Преспанското Езеро –Асамати. Географската местоположба на Асамати,

пат ги имавме набавено со помош на средствата од одобриениот проект со Град Скопје, понудија форми кои нудат богата инспирација во изработка со оваа техника. Тие се финализираа како предмети кои го измамија сечие око и ги збогатија полиците на витрината на креативната работилница на Мобилност-Скопје, со која таа се гордее полни седум години и повеќе.

Работилницата сите пет дена се одвиваше во извонреден амбиент, а членовите преку активното дружење и

чистиот воздух и неговата природна убавина, придонесоа креативците да се чувствуваат еднакво расположени за инспирација и творење како сите години назад.

Работилницата започна на 31 август и траеше до 5 септември. На неа зедоа учество редовните членови на креативната работилница при Мобилност-Скопје (Драгица, Тина, Јелена, Далиборка, Невенка, Гоце и Христина) како и на наша покана до нив, креативците од креативната работилница при Мобилност-Битола (Наталија, Фанче, Лидија, Никола и Сотир). Учесниците твореа дела во декупаж-техника, која се практикува како примарна на овие повеќедневни работилници од причина што истата е временски и просторно позахтевна и нуди можност за индивидуална фантазија при изработка на делото. Суровите материјали, кои овој

опуштена атмосфера едногласно одговорија дека деновите минаа за миг. Поради сите овие цели, одговорните на работилницата, ќе се трудат и понатаму оваа традиција да трае што е можно подолго, а нејзиното одржување да се надградува и да добива поголеми димензии во иднина.

Креативната работилница при Мобилност-Скопје им искажува огромна благодарност на: Мобилност-Скопје за поддршката во одржувањето на работилницата во Асамати, Мобилност-Битола за прифатената покана и несобичното учество и придонес на истата, како и на сите наши долгогодишни хуманитарци-помагатели („Тинекс“, „Жито маркети“, „Пролом вода“, „Колид“ и „Атлантик комерц“).

Христина П.

АЛТЕР ТРИП – Конечно!

По подолг период на неизвесност и одложување поради условите на пандемија, проектот во партнерство со реномирани и искусни играчи на меѓународен план од Република Грција, на 8 април 2021 година, одобрен е меѓународен грант од ИПА-програмата.

Проектот „Алтер трип“ (Алтернативно патување) е прекугранична соработка на Р Грција и РС Македонија, чија главна цел е да мотивира трансформација на територија во достапна и инклузивна дестинација со поддршка за одржлив развој на пристап кон природното и културното наследство. Како придонес за развој на прекуграничното партнерство за остварување на целите:

- Размена и увоз на знаење и добри практики со подобрување на пристапноста до структурите на културното и природното наследство;
- Подобрување на достапноста и посетливоста на избраните средства за културно и природно наследство во прекуграничната област;
- Подобрување на капацитетите на надлежните органи за управување со културното и природното наслед-

ство и на стручни лица за подобро решавање на пристапноста (активно градење на капацитети);

- Развивање платформа на која сите лица со инвалидност или постари лица со отежнато движење ќе можат да дизајнираат/осмислат патување во прекуграничната област;
- Собирање на податоци поврзани со пристапност и пријателска настрояност за лицата со инвалидност на клучните културни и природни средства во прекуграничната област (теренски студии);
- Подобрување на видливоста на културното и природното наследство кои се достапни и пријателски за сите, преку електронски и физички медиуми, кампањи и слично;
- Спроведување на заедничка студија за стратешко планирање кон брендирање на прекуграничната област како меѓународна дестинација за лица со инвалидност со висок квалитет и ниска или средна цена.

Партнери во проектот „Алтертрип“, во рамките на Програмата за прекугранична соработка на Р Грција и РС

Македонија 2010-2020, се: 1. Институт за истражување и развој на бизнис и изложби (ИБЕ), Р. Грција; основачи Меѓународен саем Солун, Солунски трговски комори и т.н. 2. Министерство за внатрешни работи, Р Грција – структура на централна администрација со главна улога основа на применливи барања за јавни туристички места, обезбедување на пристапност за лицата со инвалидност и намалена подвижност и практично управување со проектот. 3. Мобилност Битола, РС. Македонија – здружение на лица со телесен инвалидитет на Битола, Демир Хисар и Ресен, основано во 1987 година. Еден од главните приоритети е пристапноста.

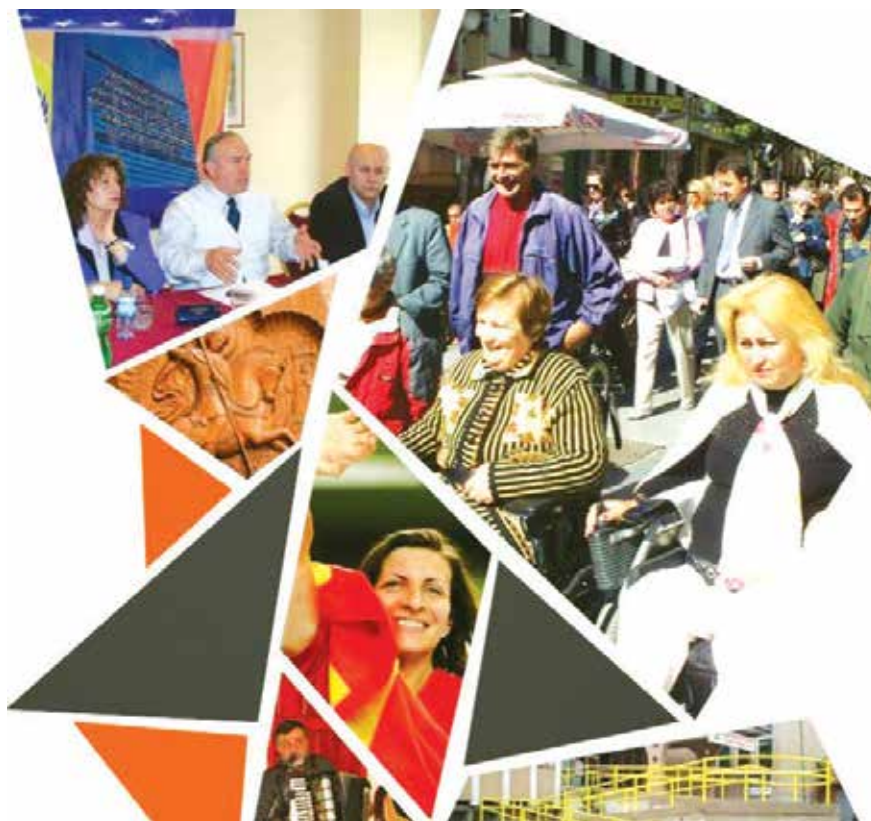
Се надеваме дека со сите наши сили ќе успееме да поттикнеме развој и надминување и исчезнување на бариерите. Ве повикуваме сите да ни се придружите во овој голем хуман гест, каде што ќе се отворат видовици за лицата со инвалидност и невидени можности за просперитет и подобар и похуман исполнет живот. Одиме понатаму.

Д-р Нико Јанков

33 ГОДИНИ МОБИЛНОСТ-БИТОЛА

Како да беше вчера, а поминаа 33 години од формирањето на нашето здружение. Тогаш, на 10.12.1987 година, пишувамот на овие редови, со поддршка од претседателот на Сојузот на здруженијата на телесните инвалиди на Македонија – Миодраг Игњатовиќ – секретарката Соња Ристевска, како и претседателот на тогашниот СХО (Сојуз на хуманитарни организации) прим. д-р Благој Поповски и прим. д-р Марика Сотировска-Сирвини, педијатри со група социјални работници од Центарот за социјални работи, го формираше ЗТИЛ Битола (Здружение на телесно инвалидизирани лица). Со тогашните процедури поминаа неколку месеци додека здружението не ги помина сите формалности за добивање статус на правно лице (жиро-сметка, печат и штембил), за започнување на редовна комуникација со Сојузот во Скопје.

Првите членови практично беа тука и активни преку Спорт и рекреација на инвалиди, раководена од професорот Димитар Димитровски. Тука беа актив-

ни и членови од Сојузот на глувите и слепите и неколку други здруженија во СХО. Првите членови (Митко, Васко, Кире, Марко, Живко, Кире Крокар, Благојче) се регистрираа како телесни инвалиди според тогашната систематизација (церебрална парализа, детска парализа, параплегја, мултипла склероза и мускулна дистрофија), а подоцна се додадени и други (луксации, парези, нервно-мускулни заболувања и др.). До крајот на 1988 година се конституираа и органи и тела, а првото Собрание беше свикано во почетокот на 1989 година. Со проширувањето во Преспанскиот и Демирхисарскиот регион во 1997, следната 1998 година здружението беше преименувано во Меѓуопштинско здружение на телесно инвалидизирани лица - МЗТИЛ Битола, Демир Хисар и Ресен, додека во 2011 година го доби актуелното име Мобилност-Битола, како здружена членка во Мобилност-Македонија.

Развојниот пат и постигнатите успеси се евидентни и може да се видат на нашата веб-страница и нашите профили и страница на Фејсбук, како и во нашите алманаси за 20 и 30 години и многубројните печатени материјали: летоци, постери, цедиња... Во сите изминати години присутни се мноштво содржини: тематски средби, дефиле на Широк Сокак, предавања, семинари, ТВ-емисии, првенства, празнични дружења (Нова година, 8 Март, Василица) и излети, семинари, обуки.... Трендот на активности продолжува во нагорна линија, иако изминативе месеци имавме мала стагнација поради актуелната пандемија со ковид-19. Ги поддржавме и спроведовме сите препораки и ќе ги применуваме додека има потреба.

Во оваа пригода, во свое и во името на УО, на сите членови им го чествувам јубилејот – 33 години постоење и работење на „Мобилност Битола“. Ви пожелувам здравје и лична среќа. Почитувајте ги препораките и чувајте се.

Д-р Нико Јанков

НАГРАДНА ИГРА

Наградното прашање од минатиот број на весникот гласеше:

Која програмска активност, што секоја година ја организиравме во месец мај и беше масовно посетена од членовите на Сојузот, не беше реализирана оваа година поради пандемијата предизвикана од ковид-19?

Точниот одговор на ова наградно прашање гласи:

Масовна средба во природа.

Наградата – **викенд за две лица во хотел „Цар Самуил“ во Банско, Струмица**, со платени трошоци за превоз во висина на автобуски билет, сметаме дека е доволен мотив читателите да се потрудат околу точниот одговор на наградното прашање и во поголем број да учествуваат во наградната игра.

За жал, во канцеларијата на Мобилност-Македонија повторно пристигнаа минимален број на писма, односно 3 (три) писма, од кои само еден точен одговор, а добитникот на наградата повторно е:

ЗОРАН ЈЕВРЕМОВИЌ

член на „Мобилност Скопје“

Се надеваме дека незаинтересираноста за наградната игра се должи на ситуацијата со пандемијата предизвикана од вирусот ковид-19, а не поради поставеното прашање. Во овој број очекуваме одговори на што поголем број на наши членови-читатели на весникот.

Донатор на оваа награда се сопствениците на хотелот „Цар Самуил“ во Банско, Струмица. Сите информации поврзани со реализацијата на наградата добитникот ќе ги добие од генералниот секретар на „Мобилност Македонија“ на телефон бр.02 3211-280.

Наградното прашање за овој број на весникот гласи:

Во организација на која здружена членка на Сојузот, традиционално секоја година (освен 2020 година), се одржува манифестацијата „Тортијада“.

Сметаме дека одговорот на ова прашање не е тежок, но малку ќе Ви помогнеме со тоа што ќе Ви кажеме дека доколку сте редовен читател на весникот МОБИЛНОСТ и учествувате во работата на „Мобилност Македонија“ треба да го знаете одговорот на ова прашање.

Вашите одговори на прашањето праќајте ги во затворен коверт на адреса „Мобилност Македонија“ на ул. „11 Октомври“ 42-а Скопје, со назнака ЗА НАГРАДНАТА ИГРА, најдоцна до **15 Септември 2021 година**.

Право на учество имаат само редовните членови на „Мобилност Македонија“. Наградата е непренослива, односно може да ја користи само оној што ја освоил.

Почитувани читатели, Вие што го знаете одговорот на наградното прашање и кои сте оптимисти, па верувате во својата среќа, земете учество во наградната игра. Со тоа ништо не можете да загубите, а можете да добиете можност, заедно со својот придружник, да си поминете еден прекрасен викенд во бањата Банско во Струмица.

С.Прчева

3 ДЕКЕМВРИ – МЕЃУНАРОДЕН ДЕН НА ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ

Поминаа многу години откако овој ден беше прогласен за Меѓународен ден на лицата со инвалидност, а државите потписнички се обврзаа дека начелата доследно ќе ги применуваат во пракса. Оттогаш се нижеа многу декларации и конвенции, но општата перцепција и приоритетите, како на државните така и на локалните власти, останаа на ниско ниво. Секако дека во некои развиени држави нивоата се различни, но перцепцијата остана иста. Познатата флоскула „Ништо за нас без нас“ се повторува постојано. И сега како и порано ни останува да ги потсетиме одговорните на воведување и реализација на напишаното во законите, подзаконските акти и разните правилници и одлуки.

Како и порано, односно отсекогаш, ќе бидеме трпеливи и ќе чекаме чекор по чекор да се остварува она кое е одамна напишано и одамна потврдено. Сегашните состојби не се многу поинакви од оние од порано. Дури се и потешки во оваа криза со пандемијата. Ранливата група

на лицата со инвалидност бара дополнителни напори. Мобилност-Битола и сите здружени членки во Мобилност-Македонија апелира до сите членови, нивните семејства и граѓаните да ги почитуваат и спроведуваат сите мерки и препораки за намалување и евентуално искоренување на ова зло. Нема поголем лек од самодисциплината на сите чинители во оваа состојба. Поради сето тоа, се препорачува на членството на Мобилност-Битола стриктна примена на протоколите и препораките, а нашите заложби овој пат ќе ги реализираме без собири и јавни манифестации.

До следната година и следната можност за нормална прослава на Меѓународниот ден на лицата со инвалидност, да се потсетиме на некои од претходните одбележувања на 3 декември и да размислуваме за нови во нови услови и поблагопријатни моменти за севкупното здравје на сите. Бидете поздравени и чувајте се!

Д-р Нико Јанков

НАБАВКА НА АДАПТИРАНО ВОЗИЛО ЗА ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ ОД ОПШТИНА БИТОЛА

На 6 април 2021 година, по повеќе процедури и одлуки на Советот на Општина Битола, беше набавено адаптирано возило со странична врата и задна врата со рампа, неколку седишта и место за едно, евентуално за две колички. Во очекување на нископоден автобус и адаптирани пристапи

за инвалидизирани и тешко подвижни лица, ова комбе начелно е набавено за Дневниот центар за лица со тешкотии, но и за сите други граѓани кои ќе имаат потреба од превоз. Се надеваме дека брзо ќе биде изработен и правилник и календар на услуги за сите заинтересирани. Во секој случај, ова е еден чекор кон подобрување на пристапноста и решавање на проблемите на лицата со инвалидност.

Д-р Нико Јанков

ПРОМОЦИЈА НА ПРИСТАПНОСТА ВО ОПШТИНА БИТОЛА

На 28 јануари 2021 година, Мобилност-Битола активно учествуваше на промоцијата на пристапноста, односно совладаните архитектонски бариери во Општина Битола. Во договорената соработка со градоначалничката м-р Наташа Петровска и советничката м-р Виолета Налевска, се оствари една повеќегодишна заложба на Мобилност-Битола за пристапност прво во Општината, која ќе биде импулс за другите и секаде

каде што ќе има потреба – институции, јавни простори, културни и спортски објекти, угостителски објекти (хотели, ресторани) итн.

Од 2000 година, Мобилност-Битола како приоритет ја има пристапноста. Сега добивме и уверение дека многу наскоро, односно за неколку месеци, освен лифт-платформата и адаптираниот тоалет за лица со инвалидност, ќе бидат инсталирани и лифтови. Се наде-

ваме дека ова ќе се реализира. Настанот беше проследен и од медиумите, локални и национални.

Нашата членка Симона Јовеска, која е вработена во Општината, сега ги има сите услови на своето работно место и околина. Се надеваме дека ваков импулс за вработување на лица со инвалидност ќе продолжи. На настанот присуствуваа и претседателот и секретарот на здружението, прим. д-р Нико Јанков и Митко Фидановски, кои остварија контакти и со медиумите и други чинители, и ги запознаа со активностите и заложбите на Мобилност-Битола за иднина.

Активностите продолжуваат.

Д-р Нико Јанков

ДОНАЦИЈА НА ЦРВЕН КРСТ И УНИЦЕФ ЗА МОБИЛНОСТ-БИТОЛА

До средината на ноември 2020 заврши делењето на донацијата од Црвен крст – Битола и УНИЦЕФ за нашето здружение. Истата се состоеше од 100 пакети со храна и хемиски средства, а ние неизмерно сме благодарни на Црвениот крст и на УНИЦЕФ за нивниот придонес во ковид-кризата која ја зафата нашата земја, но и целиот свет.

И овој пат за комуникацијата и реализацијата се погрижи нашата членка и активистка Лидија Велјановска, заедно со секретарот Митко Фидановски, кој беше активно вклучен во реализацијата и другите активности. Како и првата така и оваа донација опфати нови 50 членови кои доаѓаа во просториите на здружението според сите протоколи пропишани за време на пандемија, во повеќе наврати во текот на неколку денови и почитувајќи ги препораките на здравствените власти.

Се надеваме дека ова е почеток на една долготрајна и плодна соработка со уважената институција во нашиот град – Црвен крст Битола.

Д-р Нико Јанков

УПРАВЕН ОДБОР И СОБРАНИЕ НА МОБИЛНОСТ-БИТОЛА

Членовите на УО и на Собранието на Мобилност-Битола, со висок процент на присуство ги одржаа седниците на Управниот одбор и на Собранието на 23 и на 28 февруари 2021 година. Во услови на пандемија, по сите протоколи (мерење температура, носење заштитни маски и одржување растојание), настаните се одржаа во спортската сала на ЗИО.

На седниците беше констатирано дека и покрај условите на пандемија, имаше повеќе реализирани настани и активности кои ја одбележаа 2020 година. Беа разгледани и усвоени извештајот за работа и финансиското работење, како и програмата и финансискиот план за следниот период.

Нашите надежи се оптимистички дека и покрај сите тешкотии, ќе успееме да реализираме значаен дел од предвидените активности. Одиме понатаму.

Д-р Нико Јанков

ПРОГРАМА ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА НА ОПШТИНА БИТОЛА ЗА 2021 ГОДИНА

На 20 ноември 2020 година се одржа онлајн-состанок на Општина Битола и граѓанските здруженија на која се дискутираше за предлог-програмата за социјална заштита за 2021 година – план, финансиска рамка и реализација. Состанокот го водеше градоначалничката Наташа Петровска, а меѓу претставниците на граѓанските здруженија беа и нашите членки и активистки Фанче Георгиевска и Лидија Велјановска, кои ја искористија можноста да ги споделат нашите размислувања во однос на програмата и планот за реализација.

Планот за реализација е доста обемен, опфаќа повеќе сегменти и ангажира ресурси од човечки и материјален потенцијал. Лицата со инвалидност (попреченост) се опфатени со задоволителен сегмент од општата маса и списокот на желби е импресивен, вклучувајќи лични, образовни и други асистенти, архитектонски бариери, јавен сообраќај итн. Забележително место е дадено на

регионалниот Ресурсен центар, со задоволителна појдовна ставка на финансиски средства. Местото и улогата на УНДП ќе се прецизира допрва.

Претставниците на граѓанските здруженија учествуваа и во самото создавање на програмата, а состанокот имаше за цел уште еднаш да се разгледаат сите детали и потенцијалните измени и дополнувања пред да биде усвоена од Советот на општината во де-

кември. Се надеваме дека со добар ангажман на вработените во општинските структури ќе се успее во предизвикот за реализација на програмата, односно од пишувани планови кон реализирани дела. Мобилност-Битола активно ќе учествува согласно можностите во наредниот период и состојбата со пандемијата. Се надеваме на успешен почеток.

Д-р Нико Јанков

ЗУМ-СОСТАНОК НА ОССЗ БИТОЛА

На 11 мај 2021, во организација на Општинскиот совет за социјална заштита (ОССЗ), се одржа Зум-состанок на кој учествуваа четири претставнички на Мобилност-Битола: Фанче Георгиевска, Оливера Наковска-Бикова, Лидија Велјановска и Наташа Црвенковска. На настанот се дискутираше за изградба и адаптација на пристапни рампи во индивидуални домови, со поддршка од општината во висина до 61.000 денари.

Мобилност-Битола и во поранешните консултации со членовите ги даде своите забелешки, како и сега, со зголемен број учесници во дебатата. Ние ја поддржуваме секоја иницијатива и активност, особено ако има реализирана завршница. Се надеваме дека и оваа иницијатива ќе даде позитивни импулси и ќе ги помести приоритетите на локалната власт во решавање на потребите на лицата со телесна инвалидност, особено оние на кои инвалидската количка им е неопходна.

Д-р Нико Јанков

ЗУМ-СОСТАНОК ЗА ПРОЕКТОТ „АЛТЕР ТРИП“

На 14 мај 2021 година, со почеток во 9:30 часот, се одржа Зум-состанок на партнерите во проектот „Алтер-трип“. Иницијатор беше г-ѓа Вики Далкрани, директорка на Институтот за истражување и развој на дејности и изложби (ИБЕ), а состанокот практично го водеше господин Жупан Мартиновски, проектен службеник од Здружениот секретаријат на ИПА Програмата за прекугранична соработка Грција – С Македонија. Мобилност-Битола, како партнер од С Македонија, ја претставуваше претседателот прим. д-р Нико Јанков и Ивона Јанкова, во улога на преведувач, бидејќи состанокот се одвиваше на англиски јазик, и проф. д-р Игор Неделковски, претседател на „Гаус институт“, наш стратешки партнер во проектот.

Главна тема на состанокот беше одобрување на буџетот. Мобилност-Битола имаше многу добро издржан и оправдан буџет што помина со минимални корекции. Се надеваме дека подготовките ќе завршат до крајот на идниот месец и наесен ќе ги започнеме активностите.

Д-р Нико Јанков

IN MEMORIAM ТРЕНДАФИЛ ЈОВАНОВСКИ-ДАФО (1956-2021)

На самиот почеток на 2021 година го изгубивме Трендафил Јовановски-Дафо, кој беше еден од првите и најактивни членови на Мобилност-Битола, од самото основање на здружението. Активист, спортист, музичар, пејач, инструменталист, позитивен, другар и непоправлив шегобиец. Последните два-тринаесет години врзан на апарат за дијализа, трипати неделно, но сепак остана ист.

Ќе се сеќаваме на нашиот Дафо и на неговиот лик и ќе ја сочуваме неговата животна филозофија за апстрахирање на телесната инвалидност и фаворизирање на сите човечки вредности кои го красеа целиот негов живот.

Почивај во мир и биди благословен...

Д-р Нико Јанков

IN MEMORIAM ВАСКО СТЕФАНОВСКИ (1961-2021)

Во првите денови од април 2021 година, по четири децении активен живот на сите полиња, а најмногу во полето на спортот, нашиот член Васко Стефановски ја напушти животната патека.

Активист и спортист, прво во Спорт и рекреација на инвалиди, а потоа и во Мобилност-Битола, практично од основањето во 1987 година. Учесник и добитник на многубројни награди и признанија, најмногу спортски, но

и во сите други активности. Активно учествува од управните органи на Мобилност-Битола, ССРИ-Битола, Мобилност-Македонија и ССРИ-Македонија. Последните две децении е претседател на ССРИ-Битола. Севкупно присутен во сите активности на двата сојузи.

Неговиот придонес е трајно вграден во темелните вредности на Мобилност-Битола и Мобилност-Македонија, како и на ССРИ Битола и ССРИ-Македонија - параолимписки комитет.

Нека му е вечна слава.

Д-р Нико Јанков

ХАМАР, НОРВЕШКА, ЌЕ БИДЕ ДОМАЌИН НА ПРВОТО ЗАЕДНИЧКО (ЗА СПОРТИСТИ СО И БЕЗ ИНВАЛИДНОСТ) ЕВРОПСКО ПРВЕНСТВО ВО СТРЕЛАШТВО НА 10 МЕТРИ

Европското првенство во стрелаштво идната година ќе се одржи од 13 до 17 март и ќе биде најголемиот меѓународен настан во стрелаштво пара-спорт кога било организиран во оваа скандинавска земја. Натпреварот во Хамар, Норвешка, ќе биде првото издание на Европски шампионат на десет метри, што е во организација на Европската

Европското првенство на 10 метри ќе претставува одличен почеток на нашиот нов параолимписки циклус и спортистите, како и самата организација, со нетрпение ќе го очекуваат. Би сакал да им се заблагодарам на Европската стрелачка конфедерација и на Локалниот организациски комитет (ЛОК) за нивната непроценлива поддршка “.

Бјорн Харалд Вик, претседател на Локалниот организациски комитет на Хамар 2022 година, истакна:

„Чест и привилегија е да се дочекаат стрелци од цела Европа во Норвешка, во Хамар 2022 година. Мотото на првенството е интеграција, пријателско опкружување, спортисти во фокусот и оптимални услови за натпреварување. Со нетрпение очекуваме да се сретнеме со сите во Хамар на возбудливи денови на натпреварувањето “.

Белград, Србија, беше домаќин на првото издание на Европското првенство на 10 метри во стрелаштво пара-спорт во 2018 година, на кое учествуваа 122 спортисти од 27 земји.

стрелачка конфедерации (ESC) и Светскиот стрелачки пара-спорт (WSPS). Натпреварот, исто така, ќе биде најголемиот меѓународен настан во стрелаштво пара-спорт што ќе се одржи по

одржувањето на Параолимписките игри во Токио 2020 година.

Тајлер Андерсон, менаџерот на WSPS, истакна:

„Хамар 2022 претставува историски момент за нашиот спорт и одраз на одличната соработка со Европската стрелачка конфедерација. Одржувањето на

Лашко, Словенија, требаше да биде домаќин на второто издание на Европското првенство на 10 метри во стрелаштво пара-спорт во 2020 година, но шампионатот мораше да се откаже поради пандемијата на ковид-19.

Б.Јовановски

ЗАПОЗНАЈТЕ ЈА SOMEITY (СОМЕЈТИ), ПАРАОЛИМПИСКАТА МАСКОТА НА „ТОКИО 2020“

Името на параолимписката маскота за Параолимписките игри Токио 2020 е Someity, (се изговара so-mej-ti) што потекнува од someiyoshino, популарна сорта на цветни цреши, дополнително дополнета со англиската фраза

“somidou” („толку моќна“). Сомејти има сензори за допир од цвет на цреши, обично е тивка, но може да демонстрира голема моќ, кога тоа е потребно. Поседува достоинствена внатрешна сила и ја сака природата. Може да зборува со камењата и ветерот, користејќи ја својата супер моќ, а исто така е во состојба да ги придвижува предметите со поглед, со што покажува дека поседува огромна ментална и физичка сила. Таа ги отелотворува параолимписките спортисти кои демонстрираат натчовечка моќ со која ги надминуваат пречките и ги рedefинираат границите на можното.

Б.Јовановски

565 КРУГОВИ ЗА ОЛИВЕРА НАКОВСКА-БИКОВА НА ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МССФ

На 20. 3.2021 година, на воздушно-стрелиште во Битола, во организација на Македонската спортска стрелачка федерација, се одржа Државното првенство на Македонија со воздушно оружје, на кое во дисциплината воздушен пиштол настапи и македонската параолимпијка Оливера Наковска-Бикова, освојувајќи го првото место со резултат од 565 кругови (по серии: 94, 90, 92, 97, 94, 98).

Ова е прв настап на Оливера по подолга пауза и дел од планираните активности за што поуспешни подготовки за настап на Параолимписките игри во Токио, годинава.

Б.Јовановски

РАБОТНА СРЕДБА СО ДИРЕКТОРОТ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА МЛАДИ И СПОРТ, НАУМЧЕ МОЈСОСКИ

Претседателот на Параолимпискиот комитет на Северна Македонија, Бранимир Јовановски, и генералниот секретар на комитетот, Драган Дојчиноски, се сретнаа на работен состанок со директорот на Агенцијата за млади и спорт, Наумче Мојсоски.

По средбата претседателот Јовановски истакна: „Ова беше прва работна средба со новиот директор на Агенцијата за млади и спорт, Наумче Мојсоски. Со оглед на тоа дека и двајцата сме поранешни врвни спортисти, разговорот течеше лесно, концизно и со големо разбирање за поднесените предлози. Го запознавме директорот со активностите кои ги презема нашата федерација за одржување на спортот во овие услови на светска пандемија од ковид-19, за омасовување и мотивирање на млади лица со инвалидност да се вклучат во спортско-рекреативни активности, за тешкотиите со впаричување на ваучерите за спорт, но и за набавената електронска опрема преку средства од ваучерот за нашата параолимпијка Оливера Наковска-Бикова, потоа за планираните подготовки на репрезентативците во периодот кој е пред нас, за напорите што комитетот ги прави да го зголеми бројот на учесници кои ќе настапат на Параолимписките игри

во Токио 2020 преку аплицирањето за Универзална вајлд-карта во атлетика, но и со апликацијата која претстои за бипартитна вајлд-карта во стрелаштво, за финансиските проблеми со кои се соочуваме при реализација на програмските активности, особено за зголемување на бројот на спортови од широката лепеза на спортови од програмата на Параолимписките игри, како и за други прашања од битен интерес на спортистите со инвалидитет“.

Директорот Мојсоски ја искажа својата целосна поддршка за активностите на Параолимпискиот комитет на Северна Македонија и истакна дека лично ќе се заложува, во рамките на можностите, да овозможи услови за што подобри подготовки на нашите параолимпијци за што поуспешен настап во Токио годинава.

Б.Јовановски

ВИРТУЕЛЕН КАФЕ-СОСТАНОК НА ЕВРОПСКИОТ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТИ НА ЈУГОЗАПАДНИОТ И МЕДИТЕРАНСКИОТ СУБРЕГИОН

На 19.2.2021 година, на покана на Европскиот параолимписки комитет (ЕПЦ), како претставник на Параолимпискиот комитет на Северна Македонија, учествував на виртуелен кафе-состанок, на кој учествуваа претседатели, секретари и други официјални лица од дваесетина параолимписки комитети од Југоисточниот и Меди-

теранскиот субрегион и друго;

– Новата иднина на параспортот по ковид-19;

– Размена на искуства – добрите практики од државите во врска со справување со ковид-19;

Истакнав дека состојбата со пандемијата од ковид-19, помалку или повеќе,

на настаните, во случај на позитивен резултат кај некој од нашите членови на екипа, тој/таа, ако не и целиот тим треба да биде во карантин или хоспитализиран на сопствен трошок!!? Ова непредвидена ситуација може да биде мошне скапа и тешко е прифатливо за нас, но ќе се обидеме ова прашање да го разработиме со осигурителните ком-

теранскиот субрегион на ЕПЦ. Состанокот го водеа претседателот на ЕПЦ, Terje Jentoft Roel и потпретседателот на ЕПЦ, Åsa Linares Norlin.

Агендата на настанот беше:

– Актуелната ситуација со ковид-19, во релација со Параолимписките игри Токио 2020;

– Како НПЦ се подготвуваат за Параолимпијадата во однос на квалифика-

е слична во државите од регионот и пошироко. Некако чинам дека ситуацијата кај нас е сериозно тешка, бидејќи ние, како Параолимписки комитет, располагаме со многу низок буџет на средства за спроведување на тренажен процес и учество на натпревари на нашите спортисти, дека вакцинацијата против коронавирусот сè уште не е започната на државно ниво и за разлика од другите држави, кои го пренесоа искуството дека нивните тимови веќе се вакцинирани или во најскоро време очекуваат да бидат ставени на приоритетната листа за вакцинација, ние таа можност во моментот ја немаме, но ќе се обратиме до Министерството за здравство со такво барање. Параолимпискиот комитет се наоѓа на страшни маки во однос на обезбедување на услови на топ-спортистите за непречен тренинг во вакви услови, како и преземање на ризици за учество на меѓународни натпревари, на кои, според моменталните контрамерки, пропишани од организаторите

пани како можност при вадењето на патничкото осигурување да ги покријат и ваквите евентуални трошоци.

Од друга страна, како држава надвор од ЕУ, во моментот ни е ограничен влез во државите членки на ЕУ, така што учество на одредени спортски настани од наши спортисти во моментот, се чини речиси невозможно.

Б.Јовановски

РАБОТНА СРЕДБА ПОМЕЃУ ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ОЛИМПИСКИОТ КОМИТЕТ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ДАНИЕЛ ДИМЕВСКИ, И ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ПАРАОЛИМПИСКИОТ КОМИТЕТ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, БРАНИМИР ЈОВАНОВСКИ

На 24.2.2021 година, во просториите на Македонскиот олимписки комитет се одржа работна средба помеѓу претседателите на ОКСМ, Даниел Димевски и на ПКСМ, Бранимир Јовановски, на која присуствуваше и генералниот секретар на Параолимпискиот комитет, Драган Дојчиноски.

Претседателот Јовановски му го честита изборот на Димевски за нов претседател на МОК и му посака успешна работа и мандат исполнет со зна-

чајни успеси и освоени медали на македонските спортисти од сите рангови на натпревари, а особено од олимписките игри. На средбата беше дискутирано за зајакнување на соработката меѓу двата комитета, за помошта која ОКСМ безрезервно ни ја дава во процесот на набавка на спортска опрема Ф4, со која ќе бидат облечени членовите на олимпискиот и параолимпискиот тим кои ќе учествуваат на Игрите во Токио 2020,

како и за натамошни заеднички активности на полето на видливост на организациите и поширока соработка.

На 11.5.2021 година се одржа втора работна средба на која претседателите на комитетите дискутираа за претстојните Олимписки и Параолимписки игри во Токио 2020. Претседателот Јовановски (ПКСМ), на претседателот Димевски (ОКСМ) му го честита големиот успех и освоена олимписка норма и квота од таеквондистот Дејан Георгиевски, кој стана вториот македонски спортист кој обезбеди олимписка виза (пред него тоа го оствари борачот МогамедгациНуров) за претстојните игри, а посака и каратистот Емил Павлов да постигне норма во својата категорија на претстојниот олимпискиот квалификациски турнир.

Понатаму беше разгледано прашањето со опремување на учесниците на Олимписките и Параолимписките игри со иста опрема, по урнекот на многу држави во светот. Претседателот Димевски истакна дека опремата е по-

стигната во МОК и се очекува наскоро дел од опремата да биде испорачана на параолимпискиот комитет.

Исто така беше разговарано и во однос на вакцинирањето на олимпискиот и параолимпискиот тим, очекуваме и ова прашање во најскоро време, во соработка со институциите на државата, да се финализира.

Б.Јовановски

РАБОТЕН СОСТАНОК СО ЛАРИСА СОАРЕС, МЕНАѢР ЗА АКРЕДИТАЦИИ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТИ НА ТОКИО 2020 ПАРАОЛИМПИСКИТЕ ИГРИ

На 27.4.2021 година, претседателот на Параолимпискиот комитет на Северна Македонија, Бранимир Јовановски, одржа состанок со Лариса Соарес, менаџер за акредитации на Националните параолимписки комитети на Токио 2020 Параолимписките игри, во врска со процесот на апликација и поднесување на широка листа на можни учесници од нашиот комитет на претстојните Параолимписки игри во Токио, кои ќе се одржат од 24.8 до 5.9.2021.

Рокот на поднесување на апликациите преку онлајн платформата е до 14 мај, но со оглед дека нашиот тим е мал, ние се надеваме дека процесот на аплицирање ќе го завршиме за неколку дена. Од 29 април до 5 мај, во Јапонија е државен празник, наречен „Златна недела“ и со Лариса се договоривме да се слушнеме на 7 мај за да провериме дали апликациите се пристигнати коректно или има пропуштени информации што е потребно да се допишат.

Врз основа на оваа листа ќе бидат издадени привремените акредитации кои ќе послужат и како виза за влез во Јапонија, кои ќе се прочистат до средината на јули, кога ќе дознаеме дали сме добиле Универзална вајлд-карта или бипартидна карта за спортистите за кои аплициравме и ќе аплицираме, а потоа учесниците на Игрите своите конечни акредитации ќе ги добијат по пристигнувањето во Токио, на 24 август годинава.

Б.Јовановски

ВЕБИНАР НА ТОКИОТ 2020 СО КОВИД-19 ОФИЦЕРИ ЗА ВРСКА ОД НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРОЛИМПИСКИ КОМИТЕТИ (НПЦ)

На 20.4.2021 година се одржа онлајн работен состанок на „Токио 2020“, тимот за поддршка на НПЦ, со назначените ковид-19 офицери за врска, кои во март беа назначени од Националните параолимписки комитети. Претходно беа добиени два прирачници, за кои се очекува ново дополнување во мај.

Она што е важно да се истакне е дека овие лица ќе имаат многу задолженија и дневни обврски, но организаторот сепак не дозволи дополнителна акредитација на ново лице за таа намена, така што оваа функција мора да ја врши

некој од веќе квалификуваните членови на тимот, според обврските кои веќе ги има во состав на репрезентацијата.

Она што е важно да се каже за обврските и одговорностите на ова лице (ковид-19 офицер за врска) е дека ќе мора 14 дена пред заминувањето на екипата за Токио, потоа за цело време на престојот на екипата во Јапонија, како и на враќањето кон дома, да комуницира со здравствените авторитети од јапонската влада, задолжени за спречување на ширење на ковид-вирусот.

Имено, накусо овие лица ќе мора:

– Да ги запознаат сите членови на својот тим со противмерките за спречување од ширење на ковид-19, во согласност со пропишаните критериуми од јапонските власти;

– Да се погрижат сите членови на тимот да инсталираат две апликации на своите мобилни телефони, и тоа Апликација за следење на здравствената состојба, на која ќе мора секојдневно да мерат температура и да ја впишуваат во системот, започнувајќи 14 дена пред заминувањето за Јапонија;

– Да обезбедат за сите членови од екипата негативен сертификат за направен ПЦР-тест од референтна лабораторија најмногу 72 часа пред заминувањето за Јапонија;

– Инсталирање на апликацијата СОСОА (КОКОА), која автоматски ги следи евентуалните блиски контакти (преку блутут-конекцијата), што ги имало лицето кај кое евентуално ќе се појави позитивен тест и автоматски ги пријавува на јапонските власти;

– Да обезбеди тестирање на сите учесници по слетувањето на аеродром во Токио, а потоа да организира брзо напуштање на аеродромската зграда без задржување по продавници и други објекти, односно веднаш излез до автобускиот превоз и превоз на екипата со обезбедениот транспорт до олимпиското село;

– Да организира тестирање на сите членови на тимот на секои четири дена во олимпиското село, и доколку некој излезе позитивен, да соработува со јапонските здравствени авторитети за ставање во карантин на тоа лице и на сите оние со кои според КОКОА апликацијата биле во близок контакт, а потоа јапонските здравствени власти ќе одлучат, во зависност од здравствената состојба на лицето, дали само ќе се изолира или, пак, и ќе се хоспитализира. Трошоците паѓаат на товар на јапонската влада;

– Да пополни „Распоред на дневни активности“ на членовите на тимот и да ги прикачи на апликациите;

– Да обезбеди тестирање на членовите на екипата најмногу два дена пред заминувањето за назад;

– И уште многу други обврски, а сè со цел минимализирање на ризикот од инфекција со вирусот ковид-19.

Б.Јовановски

ОНЛАЈН СОСТАНОК ВО ВРСКА СО ВЕРЗИЈА 2 ОД ПЛЕЈБУКОТ ЗА СПОРТИСТИ И ОФИЦИЈАЛНИ ЛИЦА

На 6.5.2021 година, во организација на Меѓународниот параолимписки комитет и Организациониот комитет на Олимписките и Параолимписките игри на Токио 2020, се одржа онлајн состанок на кој беа презентирани измените и дополнувањата во верзија 2 од Плејбукот за спортистите и официјалните лица, а со цел дефинирање на мерките и стандардите за заштита на спортистите, официјалните лица и жителите на Јапонија од ковид-19.

На состанокот присуствуваа повеќе од 160 назначени лица од Националните параолимписки комитети, а меѓу најважните измени и дополненија беа: Спортистите пред заминување за Јапонија ќе мора да поседуваат два негативни ПЦР-тестови, направени во период од најмногу 96 часа пред заминување.

имаат со своите спортисти. Ако имаат секојдневни контакти и тие ќе се тестираат дневно, доколку не, на три, односно на седум дена.

–Инсталираните апликации на мобилните телефони ќе дефинираат можни блиски контакти, а за близок контакт се смета доколку лицето било на растојание од помалку од еден метар без маска во траење од најмалку 15 минути, и тоа во период од два дена пред појавување на симптомите кај лицето кое е позитивно.

–За цело време ќе мора да се носат маски, освен при спиење, јадење и пиење, како и на тренинг и натпревар, но само спортистите, другите лица (тренирите, судиите, другите официјални лица) постојано мора да носат маска на борилиштата.

и сл.), нема да може да се користи јавен превоз туку само доделеното возило од организаторот, а се апелира на вакцинирање пред одење на игрите за што ќе бидат понудени екстра количества на вакцини на Националните параолимписки комитети.

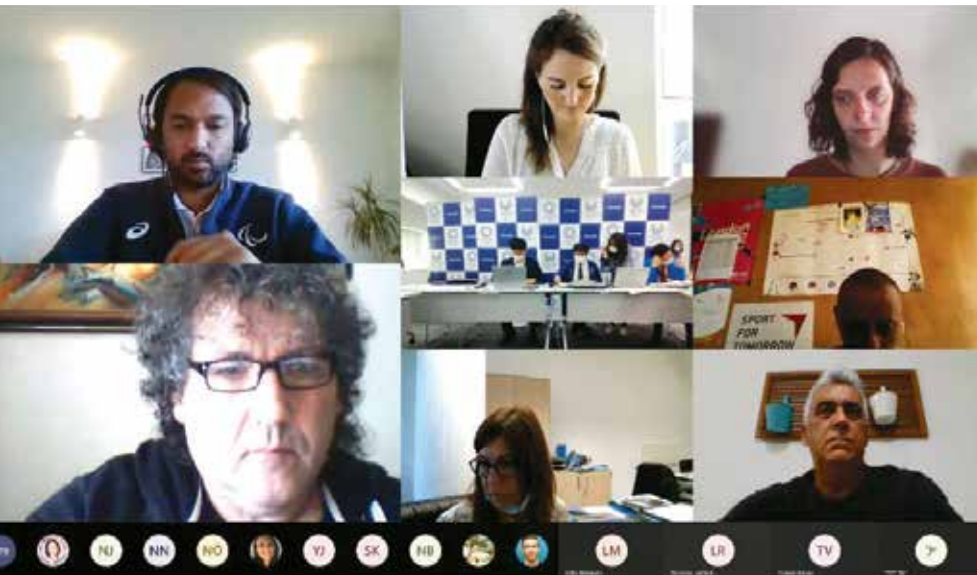
–Со оглед дека нашата делегација ќе брои помеѓу четири и осум члена, апсурдно е да се бара донација на вакцини, убеден сум дека институциите на нашата држава ќе најдат можност за ставање на приоритетна листа на учесниците кои ќе ги бранат боите на нашата држава на Игрите во „Токио 2020“, за што, впрочем, пред извесно време поднесовме и писмен допис (барање) до Министерството за здравство.

–Covid-19 Liaison Officer (CLO), службеникот за врски за ковид-19, доби многу нови задолженија, од првичната обврска да им ги презентира мерките и да им го објасни Плејбукот на сите учесници на Игрите, преку следење на нивната здравствена состојба и контактите 14 дена пред заминување за Јапонија, односно за цело време на престојот и заминувањето од Јапонија, зајакнување на дневни тестирања на сите учесниците, пријавување на сомнителни симптоми, соработка со здравствените власти на Јапонија во случај на позитивни тестови и уште еден куп задолженија, сè со цел да се постигне целосна контрола над ситуацијата и ништо да не се пропушти на случајност.

–Важно е да се каже дека непочитувањето на мерките пропишани во Плејбукот води кон автоматска дисквалификација и поништување на акредитацијата на учесникот или на целиот тим, така што сето ова мора да се сфати максимално сериозно и целосно да се почитуваат мерките од страна на секој учесник на Игрите, без оглед на неговата функција во тимот.

Целосната содржина на Плејбукот за спортисти и официјални лица (верзија 2) веќе ја објавивна нашата веб и фејсбук-страница. Можете лесно да ја најдете и препорачувам внимателно да ја прочитате, а јас секако им стојам на располагање на сите членови од нашиот тим за детални појаснувања доколку е потребно.

Б.Јовановски

–По пристигнување на аеродромот во Токио, најнапред им се прави нов, брз тест на плунка, и доколку тој е негативен, тие го подигаат багажот и со специјално возило заминуваат за олимписко село, каде што повторно им се зема тест. Ако тестот е позитивен, им се прави втор брз тест, а доколку и тој е позитивен, им се зема класичен ПЦР-тест и во зависност од тоа дали ќе биде негативен или позитивен, лицето или оди во олимписко село, или во изолација.

–Понатаму спортистите и тренирите ќе имаат обврска за секојдневно тестирање со брзи тестови, а официјалните лица во зависност од контактите кои ги

–Пред заминување за Јапонија, официјалното назначено лице за спроведување на мерките од секој параолимписки комитет (во нашиот случај Бранимир Јовановски) мора да направи и да испрати листа на дневни активности на која ќе бидат назначени местата и сатниците на дневните движења на сите членови на тимот. Ако нешто се пропусти, нема да биде можно да се исправи, затоа многу е важно да се направи добра координација со членовите на тимот, но и со термините за тренинг и натпревари на спортистите.

–Нема да има можност за посета на места вон олимпиското село (излетнички места, туристички места, ресторани

СЕДУМКРАТНАТА ОЛИМПИЈКА, ХАШИМОТО СЕИКО, Е НОВ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ТОКИО 2020

На 19.2.2021 година, главниот извршен директор на „Токио 2020“, Тоширо-Муро, го објави именувањето на новиот претседател на Организациониот одбор за организација на Летните олимписки

и Параолимписки игри, седумкратната олимпијка, Хашимото Сеико, со следново обраќање до националните олимписки и параолимписки комитети:

„Почитувани национални параолимписки комитети,

Би сакал да ја искажам мојата искре-

на благодарност за вашата постојана поддршка во подготовките за Игрите во Токио 2020 година.

На 12 февруари, на состанокот на членови на Советот и Извршниот одбор, претседателот Мори ја објави својата одлука да се повлече од неговата позиција како претседател на Организациониот комитет Токио 2020 година. Следствено, „Токио 2020“ навремено формираше Комитет за избор на кандидати, составен од осум членови на Извршниот одбор, кои ја презедоа улогата на преглед и избор на кандидати за наследник на претседателот Мори. По тридневен состанок, Организациониот одбор на Токио 2020 година, денес одржа состанок на Извршниот одбор во согласност со актите на асоцијацијата и по извештајот на Комитетот за избор на кандидати, ХАШИМОТО Сеико беше избрана за нов претседател на Организациониот комитет на Токио 2020.

Хашимото Сеико е легендарна олимпијка, која учествувала на вкупно седум олимписки игри (летни и зимски). Таа има

освоено бронзен медал во брзо лизгање на Зимските олимписки игри во 1992 година во Албертвил, и по пензионирањето, како врвен спортист, таа презеде улоги како потпретседател и претседател на Спортскиот комитет на Јапонскиот олимписки комитет и член на Извршниот одбор на организациониот комитет Токио 2020 година. Од септември 2019 година, таа е министер за олимписките и параолимписките игри во Токио, министер задолжен за зајакнување на жените и државен министер за родова еднаквост.

На малку повеќе од пет месеци до Игрите, и во оваа предизвикувачка околност на одржување на Игрите за време на пандемијата ковид-19, верувам дека Хашимото Сеико е најсоодветната личност да успее како претседател и има голема доверба во нејзината способност да го насочи Организациониот комитет кон безбедни и успешни игри во Токио 2020 ова лето“.

Б.Јовановски

ОДРЖАН ВЕБИНАР НА „ТОКИО 2020“ СО ШЕФОВИТЕ НА МИСИИ ВО ВРСКА СО ОБЈАВЕНИТЕ ПЛЕЈБУК МАТЕРИЈАЛИ

На 9.2.2021 година се одржа вебинар помеѓу Токио 2020 и Шефовите на мисии на тимовите кои ќе учествуваат на Параолимписките игри годинава. Параолимпискиот комитет на Северна Македонија на вебинарот го претставуваше претседателот Бранимир Јовановски.

Беа презентирани очекуваните задолжителни мерки кон кои мораат да се

придржуваат сите учесници на Игрите, без оглед на тоа дали се или не се вакцинирани, дали прележале или не прележале ковид-19, бидејќи секое непочитување на мерките би значело и можна дисквалификација од Игрите и најитно заминување од олимпиското село.

Некои од дискусиите и објавените мерки беа:

1. Учесниците на Параолимписките игри ќе треба да се инсталираат СОСОА Апп на телефоните и 14 дена пред заминување за Токио да мерат температура и да ја внесуваат во системот;

2. На пристигнување треба да се понесе ПЦР-тест стар најмногу 72 часа, а веднаш по пристигнување на аеродромот или во олимпиското село веднаш

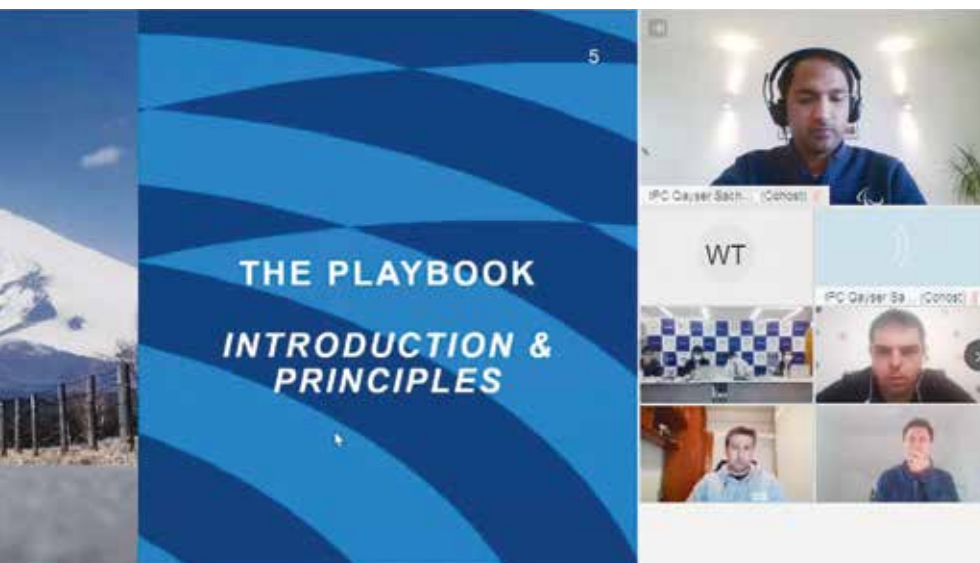
им се прави нов тест и доколку тестот е негативен, на секои 4 дена ќе бидат подложени на ново тестирање, на повик од апликацијата, или од лице назначено од организаторот;

3. Тимовите можат да пристигнат во Токио од 5 до 7 дена предодржување на првата дисциплина и да заминат најдоцна 48 часа по одржување на последната дисциплина и тоа спортистот и другите официјални лица врзани со таа дисциплина (се мисли на тренери, помошници, тренинг партнери и сл.). Исклучок од ова правило се знаменосците на церемониите на отворање и затворање на Игрите, лицата кои мора да патуваат со соодветна придружба доколку спортистот му е тренинг-партнер на друг спортист кој сè уште се натпреварува и слично;

чиста разбирлива изјава, за време на тренинг или меч, но веднаш потоа мора да се стави на лице;

7. Ќе претстојат многу пополнувања на планови, обрасци, а можно е и дневни листи со сатници за одење до стрелиште и назад, време на задржување таму и слично, а ќе се ограничи и минималниот број на лица кои можат да бидат присутни на борилиштата, односно само оние од кои има потреба да бидат таму;

8. За време на церемониите на прогласување на победниците, само претставници од НПЦ од освојувачите на медали ќе бидат присутни. Нема ракување или каков било телесен контакт меѓу освојувачите на медалите и присутните, само поздрав со кимање со глава или каков било друг бесконтактен поз-

4. Последниот тест на заминување си го плаќа НПЦ, а го прави според стандарди кои ги бараат државите низ кои патуваат во транзит;

5. Во случај на позитивен тест следува изолација, карантин или хоспитализација, зависи од медицинските авторитети. За сите оние што биле во близок контакт ќе има задолжителен тест. Тестовите за време на Игрите се на товар на „Токио 2020“. За „близок контакт“ се смета доколку лицето било во контакт со инфицираното лице повеќе од 15 минути (значи сите од тимот најмалку);

6. Учесниците сами си обезбедуваат маски по СЗО-стандарди, доволно за целиот престој. На маските може да има само национални обележја, никако спонзори и сл. Маските се носат за време на целиот престој и може да се тргнат од лице само доколку разговарате со некој кој чита од усни, за време на давање на интервју или ако мора да слушне

драв. Церемонијата на прогласување ќе трае десетина минути.

9. Ќе биде лимитиран бројот на учесници на церемониите на отворање и затворање на Игрите, покрај знаменосецот од државата.

10. Сега-засега се планира да нема посета на туристички места, барови, ресторани, а ќе биде лимитирана максимално и дневната посета во олимпиското село. Меѓутоа во алдејгот на плејбукот во април подетално ќе бидат опишани местата на кои ќе биде дозволено движење и пристап;

11. Неизвесно е како и што ќе се случи во случај на позитивен тест на некој учесник, во смисла на враќање во матичната земја по завршениот третман. Веројатно ќе мора да се купува нов билет во еден правец на сметка на НПЦ, меѓутоа дали и каде би можело да остане лицето придружник!?

Б. Јовановски

КРАТКИ ИНФОРМАЦИИ ЗА СТРЕЛИШТЕТО ЗА УЧЕСНИЦИТЕ ВО СТРЕЛАШТВО НА ПАРОЛИМПИСКИТЕ ИГРИ ВО ТОКИО 2020

Олимпиското и параолимпиското стрелиште во „Токио 2020“ е стрелиштето Асака, лоцирано во префектурата Саитама, северозападно од Токио. Стрелиштето е привремена градба и се наоѓа на полигон за воени обуки, во непосредна близина на касарните на Јапонските копнени сили за самоодбрана, коешто ќе биде вратено на Јапонските копнени сили за самоодбрана по Игрите во првобитна состојба, со отстранети сите структури и објекти.

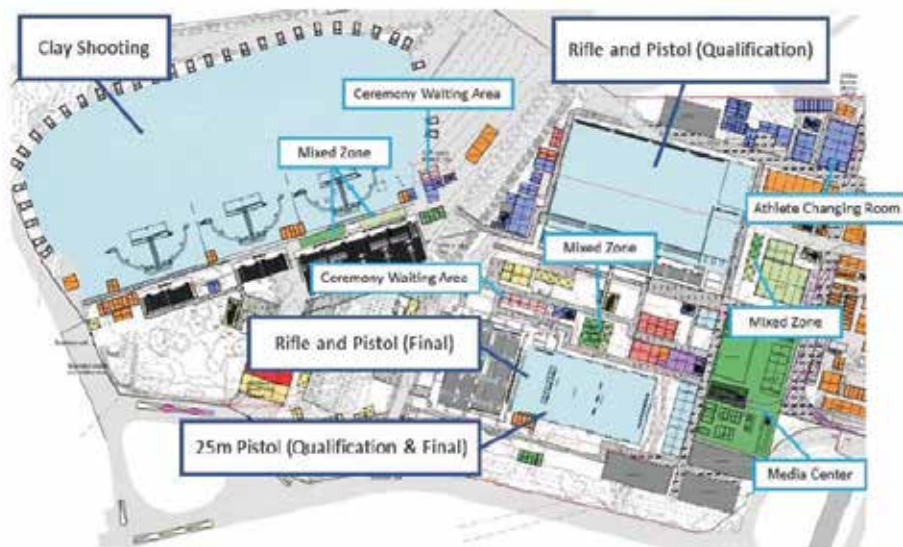
Општо земено, стрелиштето е како огледало на она од Лондон 2012 година, а оние кои учествуваа на Игрите во Лондон ќе препознаат слична конфигурација и организација на објектите и на целокупното место на одржување. Истата британска компанија, која го конструираше стрелиштето на Кралската артилериска касарна во Лондон, го дизајнираше и изгради стрелиштето во Асака. Стрелиштето е компактно, а растојанијата за пешачење внатре меѓу објектите се многу кратки.

Сите сали за настап во дисциплините пушка и пиштол на 10, 25 и 50 метри, како и местата за пресоблекување, престој и одмор на спортистите ќе бидат климатизирани со програмирана температура од 26°C и влажност на воздухот од 50%.

а) Комбинираното стрелиште за пушка и пиштол, за квалификации на 10 и 50 метри, ќе има 60 стрелачки места, како и 3 батерии за дисциплината спорт-пиштол 25 метри (или вкупно 15 метри) поставени на десното крило на стрелиштето, кои ќе служат за сув тренинг и загревање. Параолимписките натпреварувања во стрелаштво ќе се одржат по следниот редослед:

- најнапред натпреварите на 10м,
- потоа на 25м и
- на крај на 50м.

б) Финалната сала за дисциплините во пушка и пиштол ќе биде комбинирана сала на која воедно ќе се одржат и натпреварите во дисциплината спорт-пиштол на 25 метри. Ова е првпат да се користи ваков систем на комбинирани дисциплини во една сала на кои било Олимписки или Параолимписки игри. Во квалификации на дисциплината спорт-пиштол 25 метри

TOKYO 2020

ќе се користат 5 батерии со по 5 мети од SIUS.

Во финалето, пак, ќе има вообичаена низа од 10 електронски стрелачки места за дисциплините во пушка и пиштол на 10 и 50 метри, односно 3 батерии (по 5 мети) за финалето во дисциплината спорт-пиштол 25 метри.

Сите мети и системи на стрелиштата, за сите стрелачки дисциплини од програмата на Олимписките и Параолимписките игри, ќе користат SIUS AG хибридни мети, со придружни монитори и табели за објавување на резултати, како што е и вообичаено на сите големи меѓународни настани.

Стрелиштето во Асака се наоѓа околу 40 километри од олимпиското село и до него ќе се патува околу еден час. Превоз на спортистите и официјалните лица ќе биде обезбеден од олимпиското село до местото на одржување, на дневна шатл-основа, како за неофицијални и официјални тренинзи така и за сите натпреварувања.

Висината на центарот на метите во дисциплините на 50 метри ќе биде поставена на висина од 750 mm од нивото на земјата, што е во согласност со правилата и толеранциите на ISSF.

Јачината на светлото на огнената линија се планира на околу 1.000 лукси, на 10-метарското стрелиште. Целото стрелиште се планира да биде осветлено со 800-1000 лукси, додека светлото на метите ќе биде во согласност со правилата на ИССФ, 1.800 лукси.

На 50-метарското стрелиште се планираат околу 1.500 лукси на мета (плус природната светлина). Светилките на мети на 50 метри се поставени под покриениот дел за метите и нема да има вертикално или хоризонтално засенчување на метите во ниеден момент или период од денот.

Салата за финале вклучува:

- просторија за повик на спортистите,
- просторија за контрола на опрема и оружје

– како и просторија за загревање на спортистите пред финалето.

Растојанието помеѓу стрелиштата за квалификации и салата за финале, од аспект на пешачење, е околу 150 метри, или пет минути пешачење со опрема.

Спортистите треба да бидат сосема свесни за строгите правила и прописи за внес на огнено оружје и муниција, кои ќе се бараат од учесниците, според јапонските закони. Има многу административни барања при подготвување и пополнување на разни формулари и барања за одобренија за внес на оружје за учество на самите Параолимписки игри. Затоа, тимовите треба да ги следат упатствата за огнено оружје и муниција доставени до националните параолимписки комитети. Ажурираната верзија на упатството, по одложувањето на Игрите минатата година, ќе биде достапна во март 2021 година.

Според јапонските закони, еден спортист не смее да поседува повеќе од 800 парчиња малокалибарска куршуми. Учесниците, спортистите, тренерите или членовите на тимот, не смеат да увезуваат муниција во име на друг спортист. Ова за некои спортисти ќе биде ограничувачка одлука, во однос на тоа како се практикува во други земји.

За да се ублажи недостатокот од потребна муниција, која може да предизвика одредени непријатности кај спортистите, тимовите ќе имаат можност да увезат муниција карго, како вообичаен трговски бизнис, преку назначен агент од Токио или Јапонија. Агентот за прием/дистрибутер во Јапонија треба да го контактира назначениот договарач за муниција за Токио 2020, ГинзаГанс ДОО, за детали за внес и пренесување на муницијата и нејзино безбедно складирање. Назначениот дистрибутер ќе биде присутен на стрелиштето за цело време на одржување на Игрите и ќе управува со снабдувањето со муниција на спортистите на дневна основа, како што тоа се бара во согласност со законот.

Климатските услови во Токио во јули и август ќе бидат многу жешки и влажни. Последните две години во Асака се забележани температури од околу 40-45°C и влажност на воздухот од 100%. Ова треба да се земе предвид за време на подготовките на тимовите. Планирано е ублажување на ова состојба преку климатизација на сите објекти и борилишта, вклучувајќи ги и сместувачките капацитети во олимпиското село. Изгрејсонцето е просечно околу 7:00, вечерина во 17:30, а потполна темнина во 18:30. Брзината на ветерот во јули и август е умерена.

Б. Јовановски

ПОСЛЕДНИ КВАЛИФИКАЦИСКИ НАТПРЕВАРИ ЗА „ТОКИО 2020“ ПО ОДЕЛНИ СПОРТОВИ

Седум пара спортови ги потврдија натпреварите за директни квоти за Параолимписките игри во Токио 2020 година.

Спортистите во: стрелаштво, кану, веслање, седечка одбојка, стреличарство, таеквондо и пинг-понг, ќе имаат шанса да ги обезбедат квотите за својата нација за учество на Параолимписките игри во Токио 2020, што треба да се одржат од 24 август до 5 септември, годинава.

Девет квалификациски натпревари се закажани во периодот од 5 мај до 4 јули, но закажани се и други официјални натпревари во голем број спортови за рангирање на спортистите на свет-

ската ранг-листа, што исто така во некои спортови носи директна квалификација за спортистите.

Сениор менаџерот на Параолимпискиот комитет за Спорт и услуги на НПЦ, ЈиргенПадберг, истакна: „Би сакал да им се заблагодарам на Меѓународните спортски федерации и на организаторите на настаните, помеѓу другите клучни играчи, за одлучноста во одржувањето на овие последни квалификациски натпревари. Тоа беше огромен предизвик за сите заинтересирани страни во услови на пандемијата од ковид-19 и се надеваме дека овие натпревари ќе им дадат на спортистите

поголема мотивација во нивниот пат кон ПОИ Токио 2020“.

За жал, заради ризикот од инфекција од коронавирусот, нашите спортисти во стрелаштво ќе го пропуштат последниот натпревар. Исклучително тешко ќе биде да се добие бипартитна вајлд-карта во стрелаштво, а доколку не ни одобрат Универзална вајлд-карта во атлетика-жени, ова ќе бидат Параолимписки игри со најмал број на македонски учесници уште од Атланта 1996 година, кога исто така имавме само еден спортист со директна квота во стрелаштво, Бранимир Јовановски.

Б.Јовановски

TOKYO 2020

DIRECT QUALIFICATION EVENTS

ROWING	2021 WORLD ROWING ASIAN & OCEANIAN PARALYMPIC QUALIFICATION REGATTA	05-MAY-21	TOKYO
TAEKWONDO	EUROPEAN QUALIFICATION TOURNAMENT	09-MAY-21	SOFIA
CANOE	2021 ICF PARACANOE WORLD CUP I	13-MAY-21	SZEGED
TAEKWONDO	ASIAN QUALIFICATION TOURNAMENT	23-MAY-21	AMMAN
SITTING VOLLEYBALL	MEN'S FINAL PARALYMPIC QUALIFICATION TOURNAMENT	01-JUN-21	DUISBURG
ROWING	2021 WORLD ROWING FINAL PARALYMPIC QUALIFICATION REGATTA	03-JUN-21	GAVIRATE
TABLE TENNIS	PARALYMPIC WORLD QUALIFICATION TOURNAMENT	03-JUN-21	LASKO
SHOOTING	2021 WSPS WORLD CUP	10-JUN-21	LIMA
ARCHERY	WORLD QUALIFICATION TOURNAMENT	04-JUL-21	NOVE MESTO

„ПРИСТАПНА МАКЕДОНИЈА“

ISSN 1857-8470

9 771857 847001